

Civilutskottets betänkande 2024/25:CU10

Ersättningsrätt samt insolvens- och utsökningsrätt

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden, huvudsakligen med hänvisning till gällande rätt eller pågående arbete i frågorna samt tidigare ställningstaganden. Motionsyrkandena handlar bl.a. om vårdnadshavares skadeståndsansvar, utmätning, olika frågor om skuldsanering samt slutlig preskription.

I betänkandet finns 22 reservationer (S, SD, V, C, MP).

Behandlade förslag

Cirka 40 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2024/25.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	8
Utskottets överväganden	9
Kränkningersättning	9
Vårdnadshavares skadeståndsansvar	11
Det allmännas skadeståndsansvar	13
Solidariskt skadeståndsansvar	14
Betaling av skadestånd	16
Uppdrag om ökad skadeståndsrättslig information	19
Ersättningsmöjligheter vid jaktskador	20
Ersättning vid frihetsberövande	22
Hemförsäkring	24
Övriga försäkringsavtalsrättsliga frågor	26
Utmätningförbudet	28
Utmätning efter bristande kreditprövning	31
Utmätning i övrigt	34
Normalbeloppen vid löneutmätning	39
Barnkonsekvensanalys av det insolvensrättsliga regelverket	41
Skuldsanering av vissa slags skulder	44
Betalningsplanen vid skuldsanering	47
Nordiska regler om skuldsanering	48
Skuldsättning hos företagare	50
Slutlig preskription	54
Kontroll vid konkursansökan	57
Avlägsnande av otillåtna bosättningar	59
Reservationer	63
1. Vårdnadshavares skadeståndsansvar, punkt 2 (SD)	63
2. Det allmännas skadeståndsansvar, punkt 3 (SD)	63
3. Uppdrag om ökad skadeståndsrättslig information, punkt 6 (SD)	64
4. Ersättning vid frihetsberövande, punkt 8 (SD)	65
5. Hemförsäkring, punkt 9 (S)	65
6. Övriga försäkringsavtalsrättsliga frågor, punkt 10 (S)	66
7. Övriga försäkringsavtalsrättsliga frågor, punkt 10 (MP)	66
8. Utmätningförbudet, punkt 11 (SD)	67
9. Utmätning efter bristande kreditprövning, punkt 12 (S, V, MP)	68
10. Utmätning i övrigt, punkt 13 (SD)	68
11. Normalbeloppen vid löneutmätning, punkt 14 (V)	69
12. Barnkonsekvensanalys av det insolvensrättsliga regelverket, punkt 15 (V)	70
13. Skuldsanering av vissa slags skulder, punkt 16 (SD)	70
14. Skuldsanering av vissa slags skulder, punkt 16 (V, MP)	71
15. Betalningsplanen vid skuldsanering, punkt 17 (SD)	72
16. Betalningsplanen vid skuldsanering, punkt 17 (V)	72
17. Betalningsplanen vid skuldsanering, punkt 17 (C)	73
18. Nordiska regler om skuldsanering, punkt 18 (SD)	74
19. Skuldsättning hos företagare, punkt 19 (SD)	75
20. Slutlig preskription, punkt 20 (SD)	76
21. Slutlig preskription, punkt 20 (V)	76

22. Avlägsnande av otillåtna bosättningar, punkt 22 (SD)	77
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	79
Motioner från allmänna motionstiden 2024/25	79

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. **Kränkningersättning**

Riksdagen avslår motion

2024/25:2199 av Johanna Rantsi (M) yrkande 2.

2. **Vårdnadshavares skadeståndsansvar**

Riksdagen avslår motion

2024/25:1368 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkande 1.

Reservation 1 (SD)

3. **Det allmännas skadeståndsansvar**

Riksdagen avslår motion

2024/25:1368 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkande 3.

Reservation 2 (SD)

4. **Solidariskt skadeståndsansvar**

Riksdagen avslår motion

2024/25:1496 av Marléne Lund Kopparklint (M).

5. **Betalning av skadestånd**

Riksdagen avslår motion

2024/25:488 av Mikael Larsson (C).

6. **Uppdrag om ökad skadeståndsrättslig information**

Riksdagen avslår motion

2024/25:1368 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkande 5.

Reservation 3 (SD)

7. **Ersättningsmöjligheter vid jaktskador**

Riksdagen avslår motion

2024/25:57 av Kjell-Arne Ottosson (KD).

8. **Ersättning vid frihetsberövande**

Riksdagen avslår motion

2024/25:1368 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkande 2.

Reservation 4 (SD)

9. **Hemförsäkring**

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:3074 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkande 15 och

2024/25:3096 av Markus Wiechel (SD) yrkande 2.

Reservation 5 (S)

10. Övriga försäkringsavtalsrättsliga frågor

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:1324 av Märta Stenevi m.fl. (MP) och

2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 48.

Reservation 6 (S)

Reservation 7 (MP)

11. Utmättningsförbudet

Riksdagen avslår motion

2024/25:1381 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkande 9.

Reservation 8 (SD)

12. Utmätning efter bristande kreditprövning

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:195 av Andreas Lennkvist Manriquez m.fl. (V) yrkande 11 och

2024/25:3074 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkande 10.

Reservation 9 (S, V, MP)

13. Utmätning i övrigt

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:1381 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkandena 10 och 11 samt

2024/25:1385 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkande 5.

Reservation 10 (SD)

14. Normalbeloppen vid löneutmätning

Riksdagen avslår motion

2024/25:195 av Andreas Lennkvist Manriquez m.fl. (V) yrkande 6.

Reservation 11 (V)

15. Barnkonsekvensanalys av det insolvensrättsliga regelverket

Riksdagen avslår motion

2024/25:195 av Andreas Lennkvist Manriquez m.fl. (V) yrkande 7.

Reservation 12 (V)

16. Skuldsanering av vissa slags skulder

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:195 av Andreas Lennkvist Manriquez m.fl. (V) yrkande 8 och

2024/25:1381 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkandena 13 och 14.

Reservation 13 (SD)

Reservation 14 (V, MP)

17. Betalningsplanen vid skuldsanering

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:195 av Andreas Lennkvist Manriquez m.fl. (V) yrkande 5,
2024/25:1381 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkande 12 och
2024/25:2957 av Anne-Li Sjölund m.fl. (C) yrkande 10.

Reservation 15 (SD)

Reservation 16 (V)

Reservation 17 (C)

18. Nordiska regler om skuldsanering

Riksdagen avslår motion

2024/25:1385 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2.

Reservation 18 (SD)

19. Skuldsättning hos företagare

Riksdagen avslår motion

2024/25:1385 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkandena 12 och
13.

Reservation 19 (SD)

20. Slutlig preskription

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:130 av Isak From och Åsa Karlsson (båda S) yrkande 4,
2024/25:195 av Andreas Lennkvist Manriquez m.fl. (V) yrkande 10,
2024/25:1381 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkande 6 och
2024/25:2548 av Boriana Åberg (M) yrkande 1.

Reservation 20 (SD)

Reservation 21 (V)

21. Kontroll vid konkursansökan

Riksdagen avslår motion

2024/25:1893 av Jonny Cato (C) yrkandena 1 och 2.

22. Avlägsnande av otillåtna bosättningar

Riksdagen avslår motion

2024/25:1385 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkandena 8 och 9.

Reservation 22 (SD)

Stockholm den 30 januari 2025

På civilutskottets vägnar

Malcolm Momodou Jallow

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Malcolm Momodou Jallow (V), Mikael Eskilander (SD), Jennie Nilsson (S), David Josefsson (M), Leif Nysmed (S), Laila Naraghi (S), Lars Beckman (M), Rashid Farivar (SD), Anna-Belle Strömberg (S), Jennie Wernäng (M), Larry Söder (KD), Alireza Akhondi (C), Björn Tidland (SD), Katarina Luhr (MP), Gulan Avci (L), Mats Hellhoff (SD) och Markus Kallifatides (S).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet ca 40 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2024/25 i olika ersättningsrättsliga samt insolvens- och utsökningsrättsliga frågor. Motionsyrkandena handlar bl.a. om kränkingsersättning, hemförsäkring, utmätning, skuldsanering samt slutlig preskription. Förslagen i motionerna finns i bilagan.

Utskottets överväganden

Kränkningersättning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om kränkningersättning. Utskottet hänvisar till gällande rätt och tidigare ställningstagande.

Motionen

I motion 2024/25:2199 av Johanna Rantsi (M) yrkande 2 begärs ett tillkännagivande till regeringen om att öka skadestånden till dem som har utsatts för sexualbrott.

Ny lagstiftning om stärkt rätt till skadestånd för brottsoffer

Enligt skadeståndslagen (1972:207) ska den som allvarligt kränker någon annan genom brott som innefattar ett angrepp mot hans eller hennes person, frihet, frid eller ära ersätta den skada som kränkningen innebär (2 kap. 3 §). Skadeståndslagen anger inte med vilka belopp kränkningersättning ska betalas, men den innehåller vissa riktlinjer för hur ersättningen ska bestämmas (5 kap. 6 §).

Riksdagen beslutade våren 2022 om lagändringar som syftade till att stärka brottsoffers rätt till skadestånd (prop. 2021/22:198, bet. 2021/22:CU20, rskr. 2021/22:326). Lagändringarna handlade bl.a. om att åstadkomma en påtaglig höjning av nivåerna på kränkningersättning genom att upprättelsemomentet i regleringen stärktes. Vidare lades ytterligare fyra omständigheter till i uppräkningsen av omständigheter som särskilt ska beaktas när kränkningersättningen bestäms. Lagändringarna trädde i kraft den 1 juli 2022.

Skadestånd med anledning av kränkning bestäms efter vad som är skäligt med hänsyn till handlingens art och varaktighet och på ett sätt som även innebär att den kränkte får upprättelse för angreppet (5 kap. 6 § skadeståndslagen). Vid skälighetsbedömningen ska det särskilt beaktas om handlingen

1. haft förnedrande eller skändliga inslag
2. varit ägnad att framkalla allvarlig rädsla för liv eller hälsa
3. riktat sig mot någon med särskilda svårigheter att värja sin personliga integritet
4. inneburit missbruk av ett beroende- eller förtroendeförhållande eller riktat sig mot någon som den skadeståndsskyldige har eller tidigare har haft ett nära förhållande till

5. varit ägnad att väcka allmän uppmärksamhet eller tagits upp med ett tekniskt hjälpmedel under förhållanden som inneburit risk för att upptagningen sprids
6. utförts av flera personer tillsammans mot den skadelidande eller
7. innefattat hot som påtagligt har förstärkts genom anspelning på ett våldskapital.

När det gäller kränkingsersättningens storlek anförde regeringen följande i den tidigare nämnda propositionen (s. 24):

De lagändringar som nu föreslås syftar till att åstadkomma påtagliga höjningar av nivåerna på kränkingsersättning. Utredningen redovisar sin syn på hur förslagen bör påverka de framtida nivåerna (SOU 2021:64 s. 164–181). De nivåer som redovisas i betänkandet innebär mer eller mindre en fördubbling jämfört med nuvarande nivåer. Remissinstanserna är överlag positiva till utredningens syn i frågan. Regeringen anser att utredningens syn på ersättningsnivåerna framstår som rimlig och ansluter sig därmed, i linje med vad *Lagrådet* efterfrågar, till de nivåer som redovisas av utredningen. Det är en uppgift för rättstillämpningen att med denna utgångspunkt bestämma ersättningens storlek utifrån omständigheterna i varje enskilt fall. Till skillnad från vad *Hovrätten för Västra Sverige* anser, rubbar förslagen inte den grundläggande ansvarsfördelningen mellan lagstiftaren och rättstillämparen.

Regeringen vill även framhålla vikten av att rättstillämpningen ser till att ersättningsnivåerna utvecklas dynamiskt genom att de successivt anpassas efter förändringar i penningvärdet och samhällsvärderingarna och i takt med att nivåerna på andra jämförbara ideella skadestånd utvecklas. Detta är givetvis ingen enkel uppgift, men likväl något som följer av hur reglerna om kränkingsersättning är utformade och av ersättningens funktion.

Tidigare behandling

Utskottet behandlade våren 2023 ett motsvarande motionsyrkande som det som nu är aktuellt om att öka skadestånden till dem som utsatts för sexualbrott (bet. 2022/23:CU7). Motionsyrkandet samt ytterligare förslag, avstyrktes med följande motivering:

Utskottet konstaterar att 2022 års reform om stärkt rätt till skadestånd för brottsoffer syftar till att åstadkomma påtagliga höjningar av nivåerna på kränkingsersättning, bl.a. genom att upprättelsemomentet i regleringen har stärkts. De ersättningsnivåer som redovisades i lagstiftningsärendet innebär mer eller mindre en fördubbling jämfört med tidigare nivåer. I lagstiftningsärendet framhölls också vikten av att rättstillämpningen ser till att ersättningsnivåerna utvecklas dynamiskt genom att de successivt anpassas efter förändringar i penningvärdet och samhällsvärderingarna och i takt med att nivåerna på andra jämförbara ideella skadestånd utvecklas. Även om detta inte är någon enkel uppgift är det likväl något som följer av hur reglerna om kränkingsersättning är utformade och av ersättningens funktion, underströks det.

Därmed ser utskottet inte skäl att föreslå någon åtgärd från riksdagens sida med anledning av motionerna 2022/23:668 (M) och 2022/23:2010 (M) yrkande 2. Dessa motionsyrkanden bör alltså avslås.

När det sedan gäller motion 2022/23:863 (C) yrkande 41, om att utöka uppräknigen av de omständigheter som särskilt ska beaktas vid skälighetsbedömningen, står utskottet fast vid det ställningstagande som gjordes i 2022 års lagstiftningsärende i enlighet med vad som redovisas ovan. Även detta motionsyrkande avstyrks således.

Riksdagen följde utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Som redovisas ovan syftar de lagändringar som trädde i kraft den 1 juli 2022 till att åstadkomma påtagliga höjningar av nivåerna på kränkningersättning, bl.a. genom att upprättelsemomentet i regleringen har stärkts. Utskottet står fast vid sitt tidigare ställningstagande i saken, och motionsyrkandet avstryks således.

Vårdnadshavares skadeståndsansvar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om vårdnadshavares skadeståndsansvar. Utskottet hänvisar till en pågående utredning.

Jämför reservation 1 (SD).

Motionen

I kommittémotion 2024/25:1368 av Mikael Eskilanderesson m.fl. (SD) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande till regeringen om ett ökat skadeståndsansvar för föräldrarna när deras barn har begått ett brott.

Reglerna om vårdnadshavares skadeståndsansvar

Barn har själva ett skadeståndsrättsligt ansvar för skador som de orsakar. Vårdnadshavare kan dock bli skadeståndsskyldiga för skador som deras barn orsakar om vårdnadshavaren själv på något sätt varit oaktsam, t.ex. genom att brista i tillsynen över barnet. Detta följer av den allmänna s.k. culparegeln i 2 kap. 1 § skadeståndslagen (1972:207) och av att föräldrar har ett ansvar enligt 6 kap. 2 § föräldrabalken.

Därtill är vårdnadshavare solidariskt skadeståndsskyldiga för de skador som barnet orsakar genom brott. Ansvaret omfattar person- och sakskador samt sådana kränkningar som medför skadeståndsskyldighet enligt 2 kap. 3 § skadeståndslagen. Detta ansvar är ett slags principalansvar och gäller oavsett om vårdnadshavaren har varit oaktsam eller inte. Syftet med regeln är att tydliggöra för föräldrar att de bär huvudansvaret för sina barn (prop. 2009/10:142 s. 23 f.). Vårdnadshavarens ansvar är begränsat till en femtedel av det prisbasbelopp som gällde vid tiden för skadans inträffande (3 kap. 5 § skadeståndslagen).

Enligt 3 kap. 6 § andra stycket skadeståndslagen kan ersättningen enligt 5 § jämkas, om det är uppenbart oskäligt att föräldern ska betala skadeståndet med hänsyn till föräldrarnas förhållande till barnet eller de särskilda åtgärder föräldern har vidtagit för att förhindra att barnet begår brott.

Pågående utredning

Regeringen tillsatte den 22 juni 2023 Utredningen om ersättningsregler med brottsoffret i fokus (dir. 2023:94). En del av utredningens uppdrag är att se över reglerna om vårdnadshavares skadeståndsansvar för skador som deras barn orsakar genom brott för att stärka föräldraansvaret. Utredaren ska

- ta ställning till om, och i så fall hur, vårdnadshavares skadeståndsansvar för skador som deras barn orsakar genom brott ska skärpas
- ta ställning till på vilka sätt regelverket kan anpassas för att det ska vara så effektivt, ändamålsenligt och lättillämpat som möjligt
- föreslå de författningsändringar och andra åtgärder som bedöms lämpliga
- oavsett ställningstagande i sak, lämna förslag på de författningsändringar som krävs för att skärpa vårdnadshavares skadeståndsansvar.

Uppdraget ska redovisas senast den 24 februari 2025.

Tidigare behandling

Utskottet behandlade våren 2021 ett motionsyrkande om att ta initiativ till att bl.a. skärpa vårdnadshavares skadeståndsansvar för sina barns handlingar. Utskottet avstyrkte motionsyrkandet och hänvisade till bl.a. befintlig reglering på området. Riksdagen följde utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att Utredningen om ersättningsregler med brottsoffret i fokus har fått i uppdrag att se över reglerna om vårdnadshavares skadeståndsansvar för skador som deras barn orsakar genom brott för att stärka föräldraansvaret. Översynen innebär bl.a. att utredaren ska ta ställning till om, och i så fall hur, vårdnadshavares skadeståndsansvar för skador som deras barn orsakar genom brott ska skärpas och lämna förslag på de författningsändringar som krävs för att skärpa vårdnadshavares skadeståndsansvar. Uppdraget ska redovisas den 24 februari 2025. Utskottet anser inte att resultatet av det pågående arbetet bör föregripas genom någon åtgärd från riksdagens sida. Motionsyrkandet avstyrks därmed.

Det allmännas skadeståndsansvar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om det allmännas skadeståndsansvar. Utskottet hänvisar till gällande rätt på området.

Jämför reservation 2 (SD).

Motionen

I kommittémotion 2024/25:1368 av Mikael Eskilanderesson m.fl. (SD) yrkande 3 begärs ett tillkännagivande till regeringen om att införa ett ökat skadeståndsansvar för samhällsinstanser som brister i sitt agerande när det gäller barn som utsatts för brott. Motionärerna anför att det alltför ofta framkommer att samhällsaktörer runt barn som farit illa har brutit på olika sätt. Därför behöver skadeståndsansvaret för samhällets instanser förstärkas.

Reglerna om det allmännas skadeståndsansvar

Det allmännas skadeståndsansvar regleras i 3 kap. skadeståndslagen (1972:207). Av 3 kap. 2 § skadeståndslagen följer att staten eller en kommun ska ersätta skada som vållas genom fel eller försummelse vid myndighetsutövning. Skador som ersätts är bl.a. personskador, saksador, rena förmögenhetsskador och skada på grund av att någon annan kränks på sätt som anges i 2 kap. 3 § skadeståndslagen. Myndighetsutövning i skadeståndslagens mening kan beskrivas som beslut eller åtgärder av det allmänna som har rättsverkningar för enskilda och som är ett uttryck för samhällets rätt att utöva makt över medborgarna. Staten eller kommunen ansvarar inte bara när ett fel eller en försummelse har begåtts av en eller flera befattningshavare utan även när flera befattningshavare var för sig har begått mindre förbiseenden som tillsammans medför att fel eller försummelse föreligger (kumulerade fel).

Skadeståndsansvar kan även föreligga när det inte är möjligt att peka ut vem som varit oaktsam inom en myndighet (anonyma fel). Ibland har myndighetsutövningen anförtratts åt något fristående organ, som t.ex. får fatta beslut i vissa ärenden eller vidta utredningsåtgärder. Detta hindrar inte att det allmänna kan bli ansvarigt för skador som uppkommer genom fel och försummelse vid sådan delegerad myndighetsutövning.

Enligt 3 kap. 3 § skadeståndslagen ska staten eller kommunen vidare ersätta en ren förmögenhetsskada som vållats av att en myndighet genom fel eller försummelse lämnar felaktiga upplysningar eller råd, om det med hänsyn till omständigheterna finns särskilda skäl.

Enligt 3 kap. 4 § skadeståndslagen ansvarar vidare staten eller en kommun för skador som uppkommit till följd av överträdelser av rättigheterna i Europakonventionen (den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna). Det kan t.ex. röra

sig om skadestånd på grund av långsam handläggning av ett mål eller ärende hos en myndighet. Förutom de skadetyper som ersätts vid fel eller försummelse vid myndighetsutövning, enligt vad som beskrivs ovan, finns här en rätt till ersättning för annan ideell skada som uppkommit till följd av rättighetsöverträdelsen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att skadeståndslagen innehåller regler om det allmännas skadeståndsansvar. Reglerna innebär bl.a. att det allmänna, dvs. staten eller en kommun, ska ersätta skada som vållats genom fel eller försummelse vid myndighetsutövning. Därtill kan skadeståndsskyldighet för det allmänna bli aktuellt för skador som uppkommit till följd av överträdelser av rättigheterna i Europakonventionen. Utskottet finner mot den bakgrunden inte skäl för någon åtgärd med anledning av motionsyrkandet, som därför avstyrks.

Solidariskt skadeståndsansvar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett yrkande om en översyn av reglerna om solidariskt skadestånd. Utskottet hänvisar till tidigare ställningstaganden.

Motionen

I motion 2024/25:1496 föreslår Marléne Lund Kopparklint (M) ett tillkännagivande till regeringen om att tillsätta en utredning som ska se över reglerna om det solidariska skadeståndsansvaret. Motionärerna pekar bl.a. på att det solidariska skadeståndsansvaret kan motverka möjligheten att bryta med en kriminell livsstil och börja ett normalt liv.

Bakgrund

Om två eller flera personer ska ersätta samma skada svarar de enligt skadeståndslagen (1972:207) i allmänhet solidariskt för skadeståndet (6 kap. 4 §). Ett solidariskt skadeståndsansvar innebär att den skadelidande kan kräva ut hela skadeståndet från vem som helst av de skadeståndsskyldiga. Den av flera solidariskt ansvariga som betalar skadeståndet till den skadelidande har principiellt en s.k. regressrätt (återkravs rätt) mot övriga ansvariga. Regressrätten är inte reglerad i lag utan följer av allmänna skadeståndsrättsliga principer. Generellt gäller att fördelningen mellan de ansvariga ska göras efter en skälighetsbedömning. De grundläggande reglerna om skadeståndsansvar i skadeståndslagen gäller även underåriga. För personer under 18 år finns dock en särskild begränsning som innebär att den underårige ska ersätta skadan i

den utsträckning det är skäligt med hänsyn till hans eller hennes ålder och utveckling, handlingens art, existerande ansvarsförsäkring och andra ekonomiska förhållanden samt övriga omständigheter. (Se 2 kap. 4 §.)

Behandling av frågan om solidariskt skadeståndsansvar för minderåriga i samband med ny brottskadslag

I propositionen till 2014 års brottskadslag (prop. 2013/14:94 s. 56 f.) behandlades frågan om solidariskt skadeståndsansvar för minderåriga. Frågan var föranledd av en gemensam skrivelse från Kronofogdemyndigheten och Barnombudsmannen till Justitiedepartementet om att det solidariska ansvaret för personer under 18 år borde begränsas (Ju2010/5267/L2). Det hänvisades vidare till att Utredningen om överskuldssättning gett uttryck för en sådan uppfattning (SOU 2013:78 s. 264 f.).

Regeringen ansåg att det inte fanns tillräckliga skäl att ändra reglerna om solidariskt skadeståndsansvar för personer under 18 år. Som skäl för detta angavs bl.a. att ett solidariskt skadeståndsansvar innebär att flera personer gemensamt ska ersätta den skada som de tillsammans har orsakat. Regeringen pekade på att en synpunkt som emellanåt framförs mot att ett sådant skadeståndsansvar även ska gälla för unga personer är att det kan vara orättvist att en person riskerar att få stå för hela skadeståndet trots att det finns flera betalningsskyldiga gärningsmän. Regeringen förklarade emellertid att ett solidariskt ansvar inte innebär ett likadelningsansvar, dvs. att varje gärningsman endast ska betala ”sin del” av skadeståndet. Många gånger döms gärningsmän för att tillsammans ha orsakat brottsoffret skada. Varje gärningsman är då ansvarig för hela skadan på samma sätt som när skadan orsakas av en ensam gärningsman som döms för samma brott. Den skadeståndsrättsliga grundprincipen är att den skadelidande ska ersättas fullt ut, något som det solidariska ansvaret syftar till att underlätta. Det är en annan sak att gärningsmännen efter att ha betalat skadeståndet sinsemellan kan reglera ansvarets slutliga fördelning.

Som skäl för regeringens bedömning anfördes vidare att det finns möjligheter att begränsa skadeståndsansvaret för unga lagöverträdare. Regeringen uttalade att den har förståelse för att den skuldssättning som en solidarisk skadeståndsskyldighet innebär kan drabba unga hårt. Att i ung ålder bli skadeståndsskyldig kan riskera att leda till lång tids skuldssättning, med följderna att inträdet i vuxenlivet försenas med försämrade möjligheter att skaffa sig arbete och bostad. Solidariskt skadeståndsansvar kan emellertid också i vissa fall göra det svårare för den unge att bryta med sin kriminella bakgrund och motverka dennes rehabilitering genom att han eller hon på grund av det solidariska ansvaret kan behöva ha fortsatt kontakt med övriga gärningsmän. Regeringen konstaterade dock att det redan i dag finns möjligheter att begränsa skadeståndsansvaret för personer under 18 år genom regleringen i 2 kap. 4 § skadeståndslagen och anslutande rättspraxis där ett delat skadeståndsansvar har utdömts.

Slutligen anfördes som skäl för regeringens bedömning att ett avskaffande av det solidariska skadeståndsansvaret för lagöverträdare under 18 år skulle drabba brottsoffren. Enligt regeringen kunde principiella invändningar resas mot att avskaffa eller förändra det solidariska skadeståndsansvaret för unga gärningsmän. Ytterst handlade det nämligen om vem som ska stå den ekonomiska risken för att skadan inte blir ersatt: brottsoffret eller gärningsmännen. Ett avskaffande av det solidariska ansvaret skulle enligt regeringen innebära att brottsoffren – som till skillnad från gärningsmännen inte har haft del i skadans uppkomst – blir de som får stå risken för att brottskadestånd inte blir betalade. Den skadelidande måste då konfrontera var och en av gärningsmännen i ett försök att få hela sin skada ersatt, något som kan vara både påfrestande och obehagligt.

Regeringen ansåg sammanfattningsvis att fördelarna med att avskaffa det solidariska skadeståndsansvaret för gärningsmän under 18 år inte överväger nackdelarna. Vad som anfördes i propositionen i fråga om solidariskt skadeståndsansvar för minderåriga ledde inte till några synpunkter från riksdagens sida (bet. 2013/14:JuU38, rskr. 2013/14:255).

Tidigare behandling

Utskottet behandlade våren 2022 ett motsvarande motionsyrkande som det som nu är aktuellt om en översyn av det solidariska skadeståndsansvaret (bet. 2021/22:CU7). Utskottet avstyrkte motionsyrkandet med hänvisning till riksdagens tidigare ställningstaganden, och riksdagen följde utskottets förslag. Utskottet noterade i betänkandet att justitieutskottet under våren 2019 hade avstyrkt ett motsvarande yrkande med motiveringen att skadeståndslagens regler om solidariskt betalningsansvar är ändamålsenliga (bet. 2018/19:JuU14). Vidare hade civilutskottet under våren 2017 avstyrkt ett motionsyrkande om att avskaffa det solidariska skadeståndsansvaret för unga under 18 år med hänvisning till att frågan varit föremål för en översyn (bet. 2016/17:CU7). Riksdagen följde utskottens förslag

Utskottets ställningstagande

Utskottet har inte någon annan uppfattning i frågan om en översyn av regleringen av det solidariska skadeståndsansvaret än vad som tidigare redovisats, och motionsyrkandet avstyrks därför.

Betalning av skadestånd

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett yrkande om att säkerställa att skadestånd betalas ut till brottsoffer. Utskottet hänvisar till tidigare ställningstagande.

Motionen

I motion 2024/25:488 begär Mikael Larsson (C) ett tillkännagivande till regeringen om att säkerställa att skadestånd betalas ut till de drabbade. Motionären anför att det är angeläget att den som döms att betala skadestånd på grund av brott fullgör sin skyldighet gentemot den ersättningsberättigade och att detta görs inom rimlig tid.

Ersättningssystemet

Ett brottsoffer kan i huvudsak få ersättning för sina skador på tre olika sätt. I första hand ska personen begära skadestånd av den som har begått brottet. Brottsoffret kan också ha rätt till ersättning via en försäkring och till brottskadeersättning från Brottsoffermyndigheten. Brottskadeersättning betalas till den del skadan inte täcks av annan ersättning som den skadelidande har rätt till på grund av skadan (10 § brottskadelagen [2014:322]).

I flera avseenden är regelsystemet utformat för att underlätta för brottsoffer att få ut sin ersättning. När en dom om brottskadestånd får laga kraft ska domstolen skicka den till Kronofogdemyndigheten, som i sin tur alltid ska erbjuda brottsoffret hjälp med att driva in skadeståndet (25 a § förordningen [1990:893] om underrättelse om dom i vissa brottmål, m.m. och 2 kap. 3 § utsökningsförordningen [1981:981]). Om den dömden inte betalar skadeståndet frivilligt görs en tillgångsutredning, och om personen har utmättningsbara tillgångar beslutar myndigheten om utmätning så att brottsoffret får sin ersättning.

Den dömdes egendom kan enligt utsökningsbalken vara undantagen från utmätning med hänsyn till gäldenärens och dennes familjs behov (s.k. beneficium) eller på grund av egendomens beskaffenhet (se 5 kap.). Genom lagändringar som trädde i kraft den 1 juli 2022 utvidgades dock brottsoffers möjligheter till utmätning av gärningspersonens tillgångar (prop. 2021/22:198, bet. 2021/22:CU20, rskr. 2021/22:326). Numera kan frihetsberövandeersättning som en gärningsperson har rätt till utmätas för fordringar som avser skadestånd på grund av brott.

Riksdagens tillkännagivanden om effektivare utbetalning av ersättning till brottsoffer

Riksdagen riktade våren 2021, på justitieutskottets förslag, ett tillkännagivande till regeringen om effektivare hantering av ersättning till brottsoffer (bet. 2020/21:JuU27, rskr. 2020/21:345). Tillkännagivandet innebär att regeringen bör låta utreda en ordning där staten går in och förskotterar det ersättningsbelopp som fastställts av domstolen i samband med att domen vinner laga kraft.

I lagstiftningsärendet Stärkt rätt till skadestånd för brottsoffer tillkännagav riksdagen våren 2022, på civilutskottets förslag, för regeringen att den snarast

bör tillsätta en utredning i enlighet med 2021 års tillkännagivande (bet. 2021/22:CU20, rskr. 2021/22:326).

Pågående utredning

Regeringen tillsatte den 22 juni 2023 Utredningen om ersättningsregler med brottsoffret i fokus (dir. 2023:94). En del av utredarens uppdrag handlar om att se över möjligheterna för brottsoffer att få ut sin ersättning från gärningspersonen. Utredaren ska bl.a. ta ställning till om brottsoffer ska kunna få utmätning av fler slags skadestånd än frihetsberövandeersättning som en gärningsperson har rätt till, och som i dag är undantagna från utmätning. En annan del av uppdraget gäller en översyn av reglerna om utbetalning av brottsskadeersättning. Utredaren ska bl.a. ta ställning till om en ordning ska införas som går ut på att brottsoffer har rätt till brottsskadeersättning från Brottsoffermyndigheten redan när en dom om skadestånd får laga kraft och i så fall hur en sådan ordning ska utformas.

Uppdraget ska redovisas senast den 24 februari 2025.

Tidigare behandling

Civilutskottet behandlade våren 2024 ett motsvarande motionsyrkande om att säkerställa att skadestånd betalas ut till de drabbade (bet. 2023/24:CU10).

Utskottet avstyrkte motionsyrkandet med följande motivering:

Utskottet konstaterar att Kronofogdemyndigheten alltid ska erbjuda ett brottsoffer hjälp med att driva in ett brottsskadestånd när domen på skadestånd fått laga kraft. Om den dömda inte betalar skadeståndet frivilligt görs en tillgångsutredning, och om personen har utmätningbara tillgångar beslutar myndigheten om utmätning så att brottsoffret får sin ersättning. Genom lagändringar som trädde i kraft i juli 2022 utvidgades brottsoffers möjligheter till utmätning av gärningspersonens tillgångar. Sålunda kan numera frihetsberövandeersättning som en gärningsperson har rätt till utmätas för fordringar som avser skadestånd på grund av brott. Dessutom har Utredningen om ersättningsregler med brottsoffret i fokus fått i uppdrag att ta ställning till om brottsoffer ska kunna få utmätning av fler slags skadestånd än frihetsberövandeersättning som en gärningsperson har rätt till och som i dag är undantagna från utmätning. En annan del av utredningens uppdrag gäller en översyn av reglerna om utbetalning av brottsskadeersättning. Utredaren ska bl.a. ta ställning till om en ordning ska införas som går ut på att brottsoffer har rätt till brottsskadeersättning från Brottsoffermyndigheten redan när en dom på skadestånd får laga kraft och i så fall hur en sådan ordning ska utformas. Uppdraget ska redovisas senast den 24 februari 2025.

Därmed ser utskottet inte skäl för någon åtgärd från riksdagens sida med anledning av motionsyrkandet, som därför avstyrks.

Riksdagen följde utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet står fast vid sin ovan redovisade uppfattning, och motionsyrkandet avstyrks därför.

Uppdrag om ökad skadeståndsrättslig information

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att ge berörda myndigheter i uppdrag att utöka den skadeståndsrättsliga informationen. Utskottet hänvisar till gällande rätt och pågående arbete. Jämför reservation 3 (SD).

Motionen

I kommittémotion 2024/25:1368 av Mikael Eskilander m.fl. (SD) yrkande 5 begärs ett tillkännagivande till regeringen om att ge berörda myndigheter i uppdrag att tydligare informera utsatta personer om möjligheterna att söka skadestånd. Motionärerna anför att de myndigheter som utsatta personer kommer i kontakt med bör ges i uppdrag att på ett tydligt och lättillgängligt sätt informera om möjligheter att söka skadestånd och vad som gäller enligt skadeståndsreglerna.

Bakgrund

Den som har utsatts för brott har i regel rätt till skadestånd enligt 2 kap. skadeståndslagen (1972:207). Denna rätt kan omfatta olika typer av skador. Det kan handla om saksador, personskador och rena förmögenhetsskador (t.ex. förlust av pengar på grund av ett bedrägeri). Ett brottsoffer kan också ha rätt till ersättning för kränkning av den personliga integriteten. Ideell ersättning kan vidare betalas till efterlevande anhöriga i form av anhörig-ersättning och särskild anhörig-ersättning.

När en dom om brottsskadestånd får laga kraft ska domstolen skicka den till Kronofogdemyndigheten, som i sin tur alltid ska erbjuda brottsoffret hjälp med att driva in skadeståndet (25 a § förordningen [1990:893] om underrättelse om dom i vissa brottmål, m.m. och 2 kap. 3 § utsökningsförordningen [1981:981]). Om brottsoffret vill ha hjälp skickar Kronofogdemyndigheten först ett kravbrev till gärningspersonen med information om hur skulden kan betalas. Om den dömda inte betalar skadeståndet frivilligt görs en tillgångsutredning och om personen har utmättningsbara tillgångar beslutar myndigheten om utmätning så att brottsoffret får sin ersättning. Ett brottsoffer som söker verkställighet på detta sätt är befriad från de avgifter som annars gäller (15 § förordningen [1992:1094] om avgifter vid Kronofogdemyndigheten).

Enligt uppgifter från Kronofogdemyndighetens webbplats drev myndigheten in 370 miljoner kronor i s.k. skadeståndsmål under 2023.¹ På sin webbplats informerar myndigheten om möjligheterna att få skadestånd i brottmål genom bl.a. digitala broschyrer.

Pågående uppdrag

Regeringen beslutade den 28 november 2024 att ge Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten och Domstolsverket i uppdrag att stärka arbetet med stöd till brottsoffer och vittnen. Uppdraget ska genomföras i samverkan med Brottsoffermyndigheten. En del av uppdraget innebär att myndigheterna, i samverkan med Brottsoffermyndigheten och andra berörda aktörer, ska redogöra för hur de verkar för att brottsoffer och vittnen får tillräcklig information och stöd samt ett gott bemötande. Myndigheterna ska också identifiera och redogöra för eventuella brister när det gäller information, stöd och bemötande under rättsprocessen och vidta nödvändiga åtgärder för att komma till rätta med dessa.

Uppdraget ska redovisas senast den 26 januari 2026.

Utskottets ställningstagande

Som redovisas ovan ska Kronofogdemyndigheten erbjuda brottsoffer hjälp med att driva in skadestånd när en dom om brottsskadestånd har fått laga kraft. Vidare har ett flertal myndigheter fått i uppdrag att stärka arbetet med stöd till brottsoffer och vittnen. I uppdraget ingår bl.a. att identifiera och redogöra för eventuella brister när det gäller information, stöd och bemötande under rättsprocessen samt att vidta nödvändiga åtgärder för att komma till rätta med dessa brister. Mot bakgrund av den reglering som finns på området och det arbete som pågår ser utskottet inte skäl för någon åtgärd från riksdagens sida med anledning av motionsyrkandet, som därför avstyrks.

Ersättningsmöjligheter vid jaktskador

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om bättre ersättningsmöjligheter vid jaktskador.

Motionen

I motion 2024/25:57 begär Kjell-Arne Ottosson (KD) ett tillkännagivande till regeringen om bättre ersättningsmöjligheter vid jaktskador i Sverige. Motionären anför bl.a. att det på senare tid har inträffat flera händelser där jägare har

¹ Se Kronofogdemyndighetens webbplats, <https://kronofogden.se/omkronofogden/analyser/utbetalning-av-skadestand-till-brottsoffer>, 2024-12-11.

agerat på ett sätt som inte gagnar vare sig jägarkåren eller jakten i sig. I de fall någon annan människa blivit skadelidande har det inte alltid betalats ut ersättning på grund av att jägaren inte haft någon ansvarsförsäkring.

Bakgrund

I jaktlagen (1987:259) finns regler om rätten till jakt och om hur jakten får bedrivas. Bland annat föreskrivs att jakten ska bedrivas så att människor och egendom inte utsätts för fara (27 §). Jaktlagen innehåller dock inte några bestämmelser om skadestånd för den som bryter mot detta aktsamhetskrav och därigenom orsakar skada. I stället gäller skadeståndslagens (1972:207) allmänna regler om att den som uppsåtligen eller av vårdslöshet vållar personskada eller sakskada ska ersätta skadan (2 kap. 1 §). Vidare ska den som vållar en s.k. ren förmögenhetsskada genom brott ersätta skadan (2 kap. 2 §). Den som av oaktsamhet orsakar någon annan en kroppsskada som inte är ringa ska dessutom dömas för brottet vållande till kroppsskada till böter eller fängelse i högst sex månader (3 kap. 8 § brottsbalken). Det finns inget lagkrav på att den som jagar ska ha en försäkring som täcker eventuella skador vid jakt. Nästan alla som bor i Sverige (96 procent) har dock en hemförsäkring. I hemförsäkringen ingår ett ansvarsskydd (skadeståndsskydd). Ansvarsskyddet gäller även för skador som kan inträffa vid jakt. Den som är medlem i Svenska Jägareförbundet omfattas dessutom av en särskild ansvars- och olycksfallsförsäkring som gäller under all laglig jakt med för- och efterarbete.

Tidigare behandling

Ett motsvarande motionsyrkande behandlades av utskottet under våren 2024 (bet. 2023/24:CU10). Utskottet var inte berett att föreslå någon åtgärd från riksdagens sida med anledning av motionsyrkandet och avstyrkte därför yrkandet. Riksdagen följde utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet är liksom tidigare inte berett att föreslå någon åtgärd från riksdagens sida med anledning av motionsyrkandet, som därför avstyrks.

Ersättning vid frihetsberövande

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att inskränka rätten till frihetsberövandeersättning. Utskottet hänvisar till en pågående utredning.

Jämför reservation 4 (SD).

Motionen

I kommittémotion 2024/25:1368 av Mikael Eskilanderesson m.fl. (SD) yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande till regeringen om att ändra reglerna så att ingen frihetsberövandeersättning tillerkänns den som ansetts skyldig i en lagakraftvunnen dom. Motionärerna anför att rätten till frihetsberövandeersättning inte bara ska begränsas utan helt falla bort vid fällande dom.

Reglerna om frihetsberövandeersättning

Regler om ersättning från staten vid frihetsberövanden finns i lagen (1998:714) om ersättning vid frihetsberövanden och andra tvångsåtgärder (frihetsberövandelagen). Rätt till ersättning enligt den lagen finns bl.a. för den som har varit häktad utan att sedan bli dömd för brott (2 §). Rätt till ersättning finns också bl.a. för den som har avtjänat ett fängelsestraff men som efter ett överklagande eller ett beslut om resning har frikänts eller dömts till en mindre ingripande påföljd, t.ex. till ett kortare fängelsestraff eller till villkorlig dom i stället för fängelse (4 §). Ersättning enligt 2 § betalas under vissa angivna förhållanden, oavsett om beslutet om frihetsberövande var oriktigt eller inte.

Under vissa omständigheter kan frihetsberövandeersättning falla bort eller sättas ned (6 §). Sålunda har den skadelidande inte rätt till ersättning om han eller hon själv uppsåtligen har orsakat frihetsberövandet, t.ex. genom ett falskt erkännande. Om den skadelidande har orsakat frihetsberövandet genom någon form av obstruktion, t.ex. genom att förstöra bevis, betalas ersättning endast om det finns synnerliga skäl. Slutligen kan ersättningen jämkas om den skadelidandes eget beteende har orsakat beslutet om frihetsberövande eller om det med hänsyn till övriga omständigheter är oskäligt att ersättning betalas. Ersättningen får dock aldrig jämkas enbart på den grunden att en misstanke om brott kvarstår utan att skuldfrågan är klarlagd.

Regeln om jämkning på grund av den skadelidandes eget beteende gäller fall där personen i fråga har handlat på ett sådant sätt att han eller hon har dragit misstankarna till sig, medan regeln om jämkning på grund av omständigheterna i övrigt kan tillämpas om det t.ex. är klarlagt att en frihetsberövad person har begått ett visst brott men personen ändå inte åtalas eftersom brottet är preskriberat eller åtalsunderlåtelse meddelas. (Se prop. 1997/98:105 s. 55 f.) Dessa jämningsgrunder ska enligt Högsta domstolen tillämpas restriktivt och

endast i klara fall av oskälighet. För att över huvud taget kunna leda till jämkning måste vidare det egna beteende som har orsakat beslutet om frihetsberövande avse något annat än det påstådda brott som låg till grund för frihetsberövandet. (Se rättsfallet NJA 2013 s. 1003.)

Pågående utredning

Regeringen tillsatte den 22 juni 2023 Utredningen om ersättningsregler med brottsoffret i fokus (dir. 2023:94). En del av utredningens uppdrag är att se över rätten till frihetsberövandeersättning för att åstadkomma en rimligare ordning för sådan ersättning. Översynen ska säkerställa att ersättning beviljas i de fall där det framstår som befogat samt att de belopp som beviljas är skäliga.

Utredaren ska bl.a.

- ta ställning till om rätten till frihetsberövandeersättning ska justeras
- föreslå de författningsändringar och andra åtgärder som bedöms lämpliga
- oavsett ställningstagande i sak, lämna förslag på de författningsändringar som krävs för att begränsa rätten till frihetsberövandeersättning i de fall där fällande dom kvarstår eller andra omständigheter finns som gör sådan ersättning oskälig.

Uppdraget ska redovisas senast den 24 februari 2025.

Tidigare behandling

Liknande motionsyrkanden behandlades av utskottet våren 2024 i betänkande 2023/24:CU10. Utskottet avstyrkte motionsyrkandena med hänvisning till pågående utredning. Riksdagen följde utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Utredningen om ersättningsregler med brottsoffret i fokus har fått i uppdrag att se över rätten till frihetsberövandeersättning för att åstadkomma en rimligare ordning för sådan ersättning. Översynen ska säkerställa att ersättning beviljas i de fall där det framstår som befogat samt att de belopp som beviljas är skäliga. Utredaren ska bl.a. lämna förslag på de författningsändringar som krävs för att begränsa rätten till frihetsberövandeersättning i de fall där fällande dom kvarstår eller andra omständigheter finns som gör sådan ersättning oskälig. Uppdraget ska redovisas senast den 24 februari 2025. Utskottet bedömer att utredningens uppdrag är i linje med önskemålen i motionen. Det saknas skäl att föregripa resultatet av det pågående arbetet genom någon åtgärd från riksdagens sida. Motionsyrkandet avstyrks därför.

Hemförsäkring

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om obligatorisk hemförsäkring respektive tvingande villkor för hemförsäkring. Utskottet hänvisar till tidigare ställningstaganden.

Jämför reservation 5 (S).

Motionerna

I kommittémotion 2024/25:3074 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkande 15 begärs ett tillkännagivande till regeringen om att se över möjligheten att låta rättskyddet i en hemförsäkring omfatta vårdnadstvister med någon som den försäkrade varit gift eller sambo med utan något villkor om karenstid.

I motion 2024/25:3096 av Markus Wiechel (SD) yrkande 2 begärs ett tillkännagivande till regeringen om att utreda möjligheten att göra hemförsäkringen obligatorisk i vissa fall.

Bakgrund

En hemförsäkring är en kombinerad försäkring som omfattar egendomsskydd, rättsskydd, överfallsskydd, ansvarsskydd (skadeståndsskydd) och reseskydd. Hemförsäkringen kan tecknas individuellt eller som gruppörsäkring. Det finns ingen skyldighet att teckna en hemförsäkring. Ibland ställer dock hyresvärdar krav på hemförsäkring för att en hyresgäst ska få hyra en lägenhet. I många fackförbundsmedlemskap ingår en kollektiv hemförsäkring. Vidare erbjuder vissa bostadsföretag sina hyresgäster att teckna hemförsäkring som gruppörsäkring. I praktiken omfattas nästan alla som bor i Sverige av en hemförsäkring.

Försäkringsavtalet är en avtalstyp med en mängd särdrag. Försäkringsbolaget åtar sig mot ersättning i form av en försäkringspremie ett visst ansvar: Om en händelse av ett visst slag inträffar, det s.k. försäkringsfallet, ska bolaget ersätta en inträffad skada eller betala ut ett visst penningbelopp som bestäms på förhand. Reglering på området finns i försäkringsavtalslagen (2005:104), förkortad FAL, som innehåller bestämmelser om bl.a. konsumentförsäkringar (2–7 kap.)

FAL bygger på tanken att försäkringsbolaget ska ha frihet att täcka vilka risker det vill och göra de undantag som framstår som lämpliga från försäkringstekniska eller andra synpunkter. Bolaget ska alltså fritt få ange vilken risk försäkringsskyddet täcker och de undantag som görs. Försäkringsprodukten regleras därför i princip inte i FAL.

De bestämmelser som finns i FAL om konsumentförsäkringar gäller i stället bl.a. krav på information, och reglerna är tvingande. Innebörden är bl.a. att försäkringsbolaget före avtalet och under avtalstiden ska lämna uppgifter i

olika avseenden om försäkringen, framför allt om försäkringsskyddets närmare omfattning och innebörden i övrigt av olika villkor.

Försäkringsbolagen har särskilda möjligheter att med hjälp av statistiskt material och speciell sakkunskap räkna ut riskens storlek när försäkringspremien ska bestämmas. Vissa risker undantas därför att de allmänt sett är olämpliga för försäkring eller därför att försäkringen annars skulle bli för dyr. I många villkor föreskrivs direkt att bara oförutsedda skador ersätts, och samma tanke ligger bakom en rad vanliga undantag.

Vilka tvister som omfattas av rättsskyddet i en hemförsäkring och vilken högsta ersättning som betalas ut för ombudskostnader varierar mellan försäkringsbolagen. Till exempel är tvister med någon som försäkringstagaren är eller har varit gift eller sambo med oftast undantagna. Många bolag ersätter dock tvister om vårdnad, boende och umgänge om det har gått något eller några år efter separationen. I tvister som inte omfattas av rättsskyddet i en hemförsäkring kan det under vissa förutsättningar i stället finnas en rätt till rättshjälp enligt rättshjälplagen (1996:1619).

Tidigare behandling

Utskottet har flera gånger tidigare behandlat och avstyrkt motionsyrkanden om obligatorisk hemförsäkring, bl.a. våren 2021 och våren 2023. Våren 2021 hänvisade utskottet till sina tidigare ställningstaganden där utskottet betonade vikten av att så många som möjligt har en hemförsäkring som skyddar mot oförutsedda utgifter för skador, t.ex. till följd av brand, läckage eller inbrott i bostaden. Trots att det är önskvärt att alla och envar har ett så pass bra ekonomiskt skydd som en hemförsäkring erbjuder ansåg utskottet att det inte borde införas något krav på obligatorisk hemförsäkring. I första hand måste det vara upp till var och en att själv avgöra om och i vilken utsträckning han eller hon vill skaffa sig försäkringsskydd i olika avseenden (bet. 2020/21:CU10). Under våren 2023 hade utskottet inte någon annan uppfattning än den som tidigare redovisats och yrkandet avstyrktes därför (bet. 2022/23:CU7). Riksdagen följde utskottets förslag.

Våren 2023 behandlade utskottet också ett motsvarande motionsyrkande som det som nu är aktuellt om att se över om rättsskyddet i en hemförsäkring enligt lag ska omfatta vissa vårdnadstvister (bet. 2022/23:CU7). Utskottet konstaterade bl.a. att själva försäkringsprodukten i princip inte regleras i FAL samt att det står försäkringsbolagen fritt att ange vilken risk som försäkringsskyddet täcker och vilka undantag som görs. Utskottet noterade även att det i tvister som inte omfattas av rättsskyddet i en hemförsäkring under vissa förutsättningar i stället kan finnas en rätt till rättshjälp enligt rättshjälplagen. Mot den bakgrunden avstyrkte utskottet motionsyrkandet. Riksdagen följde utskottets förslag

Utskottets ställningstagande

Utskottet har inte någon annan uppfattning än den som tidigare redovisats. Motionsyrkandena avstyrks därför.

Övriga försäkringsavtalsrättsliga frågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att tillsätta en utredning som ska granska försäkringsbolagens bedömning i bl.a. olycksfallsärenden respektive att införa krav på jämförelseverktyg mellan försäkringsbolag. Utskottet hänvisar till gällande rätt på området.

Jämför reservation 6 (S) och 7 (MP).

Motionerna

I kommittémotion 2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 48 begärs ett tillkännagivande till regeringen om att det bör införas krav på bättre jämförelseverktyg mellan försäkringsbolagen. Motionärerna anför att bl.a. otydliga prisuppgifter och avsaknad av uppgifter om vad som ingår i en försäkring gör det svårt för försäkringstagarna att göra medvetna och väl avvägda val.

I kommittémotion 2024/25:1324 av Märta Stenevi m.fl. (MP) begärs ett tillkännagivande till regeringen om att tillsätta en utredning som ska granska försäkringsbolagens bedömning i bl.a. olycksfallsärenden. Motionärerna anför att flera försäkringstagare drabbats av långsam handläggning och utdragna försäkringsprocesser, vilket lett till att de inte fått den ersättning de har rätt till.

Bakgrund

Som redovisats i det föregående avsnittet om hemförsäkring regleras ett flertal försäkringar i försäkringsavtalslagen (2005:104), förkortad FAL. Regleringen innehåller bestämmelser om bl.a. konsumentförsäkringar (2–7 kap.), och individuell personförsäkring (10–16 kap.).

Ett försäkringsbolag ska enligt försäkringsavtalslagen lämna s.k. förköpsinformation innan en försäkring meddelas (2 kap. 2 §). Det innebär att försäkringsbolaget ska lämna information som underlättar kundens bedömning av försäkringsbehovet och val av försäkring. Informationen ska på ett enkelt sätt återge det huvudsakliga innehållet i de försäkringsvillkor som kunden behöver ha kännedom om för att kunna bedöma kostnaden för och omfattningen av försäkringen. Viktiga begränsningar av försäkringsskyddet ska tydligt framgå och likaså om försäkringsbolagets ansvar inträder först när premien betalas. Försäkringsbolaget ska också lämna information om försäkringstagarens möjligheter att förnya försäkringen. Av förarbetena till regleringen framgår att meningen med förköpsinformationen först och främst

är att konsumenten ska få klart för sig innebörden av ett eventuellt avtal, samt att han eller hon ska få ett underlag för att välja bland de olika erbjudandena om försäkring som förekommer på marknaden (prop. 1979/80:9 s. 35).

Enligt 2 kap. 4 § FAL ska försäkringsbolaget vidare snarast efter avtalslutet ge försäkringstagaren en skriftlig bekräftelse på avtalet och, om det inte skett tidigare, upplysa om försäkringsvillkorens innehåll, s.k. efterköpsinformation.

Försäkringsbolaget har också en s.k. informationsplikt som innebär att bolaget har en skyldighet att informera om möjligheterna om att få en tvist om försäkringsersättning prövad och om risken för att rätten till försäkringsersättning ska preskriberas (2 kap. 7 § FAL).

Om ett försäkringsbolag inte lämnar den föreskrivna informationen kan en marknadsrättslig sanktion enligt marknadsföringslagen (2008:486) bli aktuell (2 kap. 9 § FAL).

Motsvarande reglering som redogjorts för ovan finns för individuell personförsäkring i 10 kap.

Ett försäkringsbolag som fått underrättelse om ett försäkringsfall som avser en konsumentförsäkring ska vidare enligt 7 kap. 1 § FAL utan uppskov vidta de åtgärder som behövs för att skadan ska kunna regleras. Skaderegleringen ska ske skyndsamt med beaktande av den försäkrades och andra skadelidandes behöriga intressen. En försäkringsersättning som inte avser periodiska utbetalningar ska betalas senast en månad efter det att den ersättningsberättigade har anmält försäkringsfallet och lagt fram den utredning som skäligen kan begäras för att fastställa betalningsskyldigheten. Om den som gör anspråk på försäkringsersättning uppenbarligen har rätt till åtminstone ett visst belopp, ska detta belopp genast betalas ut i avräkning på den slutliga ersättningen.

Finansinspektionen bevakar att försäkringsbolagens verksamhet bedrivs enligt god s.k. försäkringsstandard. Konsumentverket har tillsyn över den information som försäkringsdistributörer, såsom försäkringsbolag och försäkringsförmedlare, ger till konsumenter under förutsättning att informationen är kopplad till marknadsföringslagen.

Utskottets ställningstagande

När det gäller motion 2024/25:3108 (S) yrkande 48 konstaterar utskottet att det i försäkringsavtalslagen finns regler om att försäkringsbolag ska lämna både s.k. förköpsinformation innan en försäkring meddelas och s.k. efterköpsinformation efter avtalets ingående. Syftet med regleringen är främst att konsumenten ska få klart för sig innebörden av avtalet och dess villkor. Mot den bakgrunden finner utskottet inte skäl att föreslå någon åtgärd från riksdagens sida med anledning av motionsyrkandet, som därför avstyrks.

När det gäller motion 2024/25:1324 (MP) konstaterar utskottet vidare att försäkringsbolaget enligt försäkringsavtalslagen utan uppskov ska vidta de åtgärder som behövs för att skadan ska kunna regleras och genomföra

skaderegleringen så skyndsamt som möjligt. Försäkringsbolaget har även en skyldighet att betala ut ersättningen inom vissa fasta tidsfrister. Mot den bakgrunden finner utskottet inte skäl att föreslå någon åtgärd från riksdagens sida med anledning av motionsyrkandet, som därför avstyrks.

Utmättningsförbudet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att inskränka utmättningsförbudet. Utskottet hänvisar bl.a. till en pågående utredning.

Jämför reservation 8 (SD).

Motionen

I kommittémotion 2024/25:1381 av Mikael Eskilanderesson m.fl. (SD) yrkande 9 föreslås ett tillkännagivande till regeringen om att alla slags skadestånd som en gäldenär tillerkänns ska vara omedelbart utmättningsbara för samtliga fordringsägare.

Bakgrund

I 5 kap. utsköningsbalken finns bestämmelser om olika slags undantag från utmätning. Det handlar dels om undantag med hänsyn till gäldenärens behov (de s.k. beneficiereglerna), dels om undantag på grund av egendomens beskaffenhet eller särskilda föreskrifter. Av regleringen följer bl.a. att skadestånd på grund av en kränkning av den personliga integriteten i stor utsträckning är skyddade mot utmätning (5 kap. 7 §). Detta s.k. utmättningsförbud gäller skadestånd med anledning av personskada, frihetsberövande, falskt åtal, ärekränkning eller annat sådant. Med ”annat sådant” avses främst kränkning genom brott. Regleringen har motiverats med att de aktuella skadestånden är av en sådan personlig natur att de inte bör få tas i anspråk av borgenärerna (prop. 1968:130 s. 149 f. och prop. 1980/81:8 s. 502 f.). Lagstiftaren har alltså ansett att det är viktigt att den skadelidande får möjlighet att tillgodogöra sig ett sådant skadestånd.

Skadestånden i fråga får utmätas tidigast dagen efter att skadeståndet har betalats ut (5 kap. 12 §). Skadeståndet är dock i viss utsträckning skyddat mot utmätning även efter utbetalningen (5 kap. 7 § andra stycket). En grundläggande förutsättning för detta är dock att beloppet hålls avskilt. I övrigt är utmätningsskyddet beroende av om skadeståndet ska tillgodose ett försörjningsbehov eller inte. I det förra fallet – t.ex. i fråga om en engångsersättning för nedsatt arbetsförmåga – gäller förbudet mot utmätning av skadeståndet så länge som försörjningsbehovet kvarstår. I det senare fallet – t.ex. vid ideella ersättningar av olika slag – är skadeståndet fredat från utmätning under en tid av två år från utbetalningen.

Genom hänvisningar i annan lagstiftning gäller utmätningsförbudet även i fråga om vissa andra närbesläktade ersättningsformer som anses ha en starkt personlig prägel. Det gäller t.ex. brottsskadeersättning för personskada och för kränkning genom brott (5 kap. 10 § utsökningsbalken och 32 § brottskadelagen [2014:322]) samt trafikskadeersättning för personskada (5 kap. 10 § utsökningsbalken och 32 § trafikskadelagen [1975:1410]).

Ny lagstiftning om utmätning till förmån för brottsoffer

Riksdagen beslutade våren 2022 om lagändringar som inskränker utmätningförbudet till förmån för brottsoffer (prop. 2021/22:198, bet. 2021/22:CU20, rskr. 2021/22:326). Lagändringarna trädde i kraft den 1 juli 2022. Den nya regleringen innebär att viss ersättning enligt lagen (1998:714) om ersättning vid frihetsberövanden och andra tvångsåtgärder (frihetsberövandelagen) kan utmätas för fordringar som avser skadestånd på grund av brott. Detta gäller sådan frihetsberövandeersättning som betalas ut på strikt grund, bl.a. ersättning som någon tillerkänns från staten efter att ha varit häktad på grund av en brottsmisstanke utan att åtal väckts, och omfattar ersättning för både ekonomisk och ideell skada. Även egendom som har trätt i ersättningens ställe kan omfattas. För annan ersättning enligt frihetsberövandelagen – som betalas ut på grund av att beslutet om frihetsberövande vilade på felaktiga grunder och därför var oriktigt eller på grund av personskada – gäller däremot skyddet mot utmätning.

Pågående utredning

Regeringen tillsatte den 22 juni 2023 Utredningen om ersättningsregler med brottsoffret i fokus (dir. 2023:94). En del av utredningens uppdrag är att se över utmätningförbudets omfattning. Utredaren ska därför

- inhämta de upplysningar som behövs när det gäller Brottsoffermyndighetens regressverksamhet och Kronofogdemyndighetens utmätningverksamhet
- ta ställning till om reglerna om förbud mot utmätning av skadestånd ska ändras för att i större utsträckning möjliggöra utmätning till förmån för framför allt brottsoffer
- föreslå de författningsändringar och andra åtgärder som bedöms lämpliga
- oavsett ställningstagande i sak, lämna förslag till författningsändringar som innebär att utmätningförbudet inte gäller om utmätningfordringen avser skadestånd på grund av brott.

Uppdraget ska redovisas senast den 24 februari 2025.

Tidigare behandling

Med bifall till motionsyrkanden om utmätningförbudet i förhållande till brottsoffer tillkännagav riksdagen 2022, på utskottets förslag, att regeringen skulle ta initiativ till en översyn av om utmätningförbudet bör inskränkas i förhållande till brottsoffer även när det gäller andra former av skadestånd än frihetsberövandeersättning (bet. 2021/22:CU7, rskr. 2021/22:158). I samma ärende avstyrkte utskottet ett motionsyrkande om att inskränka utmätningförbudet även i förhållande till andra fordringsägare än brottsoffer, med hänvisning till att utskottet inte fann skäl att lämna något förslag om den saken. Riksdagen följde utskottets förslag.

Ett motsvarande motionsyrkande som det som nu är aktuellt behandlades vidare av utskottet våren 2023 i betänkande 2022/23:CU7. Utskottet fann inte skäl att frångå sitt tidigare ställningstagande i saken och avstyrkte motionsyrkandet. Utskottet hänvisade även till 2022 års lagändringar och riksdagens tillkännagivande om utmätningförbudet i förhållande till brottsoffer. Riksdagen följde utskottets förslag

Utskottets ställningstagande

Genom lagändringar som trädde i kraft i juli 2022 har utmätningförbudet inskränkts till förmån för brottsoffer när det gäller frihetsberövandeersättning. Utskottet kan även konstatera att Utredningen om ersättningsregler med brottsoffret i fokus ska ta ställning till om reglerna om förbud mot utmätning av skadestånd ska ändras för att i större utsträckning möjliggöra utmätning till förmån för framför allt brottsoffer. Utredningen ska också lämna förslag till författningsändringar som innebär att utmätningförbudet inte gäller om utmätningfordringen avser skadestånd på grund av brott. Uppdraget ska redovisas den 24 februari 2025. Utskottet anser inte att resultatet av det pågående arbetet bör föregripas genom någon åtgärd från riksdagens sida. Motionsyrkandet avstyrks därmed.

Utmätning efter bristande kreditprövning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att bristande kreditprövning ska få konsekvenser vid utmätning. Utskottet hänvisar till nyligen beslutade lagändringar och pågående arbete inom Regeringskansliet.

Jämför reservation 9 (S, V, MP).

Motionerna

I kommittémotion 2024/25:3074 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkande 10 begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma med förslag som innebär att snabblåneföretag som brister i sin kreditprövning bör stå för en större kostnad vid verkställighet hos Kronofogdemyndigheten.

I kommittémotion 2024/25:195 av Andreas Lennkvist Manriquez m.fl. (V) yrkande 11 begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma med förslag som innebär att långgivaren ska stå för en större kostnad vid verkställighet hos Kronofogdemyndigheten om kreditprövningen varit bristfällig.

Bakgrund

Enligt konsumentkreditlagen (2010:1846) ska näringsidkaren i sitt förhållande till konsumenten följa god kreditgivningssed och ta till vara konsumentens intressen med tillbörlig omsorg. Näringsidkaren ska vidare pröva om konsumenten har ekonomiska förutsättningar att fullgöra vad han eller hon åtar sig enligt kreditavtalet. Kreditprövningen ska grundas på tillräckliga uppgifter om konsumentens ekonomiska förhållanden. Krediten får beviljas endast om konsumenten har ekonomiska förutsättningar att fullgöra sitt åtagande. (Se 6 och 12 §§).

Om en kreditgivare har försummat sina skyldigheter i fråga om kreditprövningen kan detta endast i undantagsfall leda till att låntagaren blir fri från sin betalningsskyldighet för lånet. Sådan befrielse kan i så fall närmast grundas på bestämmelsen om oskäligen avtalsvillkor i 36 § lagen (1915:218) om avtal och andra rättshandlingar på förmögenhetsrättens område. (Se bl.a. rättsfallen NJA 1996 s. 3 och NJA 1999 s. 304.) I förarbetena till konsumentkreditlagen bedömde regeringen att det inte borde införas någon civilrättslig sanktionsregel vid bristande kreditprövning. I stället ansåg regeringen att ett näringsrättsligt sanktionssystem är mer effektivt och lämpligt för att komma till rätta med de problem som en bristande kreditprövning för med sig. (Se prop. 2009/10:242 s. 56 f.)

När det gäller det näringsrättsliga sanktionssystemet har Finansinspektionen och Konsumentverket gemensam tillsyn över konsumentkreditlagens regler om kreditprövning (55 §). Finansinspektionen har sedan den 1 januari

2023 tillsyn över samtliga tillståndspliktiga aktörers kreditprövningar, medan övriga aktörer omfattas av Konsumentverkets tillsyn. De flesta aktörer som erbjuder konsumentkrediter, t.ex. banker och konsumentkreditinstitut, måste ha tillstånd. Undantag från kravet på tillstånd gäller t.ex. för bolag som inte har kreditgivning som huvudsaklig verksamhet.

I de fall där Finansinspektionen har tillsynsansvar gäller följande. Om näringsidkaren inte följer reglerna om kreditprövning ska Finansinspektionen ingripa och göra en anmärkning. Om överträdelsen är allvarlig ska kreditgivarens tillstånd återkallas eller, om det är tillräckligt, en varning meddelas. Om en kreditgivare har meddelats ett beslut om anmärkning eller varning får Finansinspektionen besluta att kreditgivaren ska betala en sanktionsavgift. (Se 15 kap. 1 och 7 §§ lagen [2004:297] om bank- och finansieringsrörelse respektive 20 och 25 §§ lagen [2014:275] om viss verksamhet med konsumentkrediter.)

I de fall där Konsumentverket har tillsynsansvar gäller följande. Vid överträdelser av bestämmelserna om kreditprövning får Konsumentverket ingripa mot näringsidkaren i form av varning, varning i förening med sanktionsavgift eller förbud mot att lämna krediter (57 § konsumentkreditlagen).

Ett förstärkt konsumentskydd mot riskfylld kreditgivning och överskuldsättning

Riksdagen beslutade hösten 2024 om ändringar i konsumentkreditlagen som syftar till att motverka riskfylld kreditgivning och att enskilda blir överskuldssatta genom att beviljas lån som de inte kan betala tillbaka (prop. 2024/25:17, bet. 2024/25:CU5, rskr. 2024/25:62, rskr. 2024/25:63). Lagändringarna träder i kraft den 1 mars 2025 och innebär bl.a. att bestämmelserna om ränte- och kostnadstak utvidgas till att omfatta alla konsumentkrediter utom bostadskrediter samt att tillämpningsområdet för förbudet att ta ut annan form av ersättning än dröjsmålsränta vid konsumentens dröjsmål utvidgas på motsvarande sätt. Vidare sänks räntetaket från 40 till 20 procentenheter utöver den vid varje tid gällande referensräntan.

Det nya konsumentkreditdirektivet

Hösten 2023 antogs ett nytt EU-direktiv om konsumentkrediter². Det nya konsumentkreditdirektivet ersätter det tidigare direktivet om konsumentkrediter från 2008³. Det nya direktivet syftar till att stärka konsumentskyddet på området och motverka överskuldssättning, bl.a. genom att fler krediter kommer att omfattas av regelverket. Det innebär också ändrade regler om marknadsföring, information och kreditprövning. Dessutom innebär det att

² Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/2225 av den 18 oktober 2023 om konsumentkreditavtal och om upphävande av direktiv 2008/48/EG.

³ Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/48/EG av den 23 april 2008 om konsumentkreditavtal och om upphävande av rådets direktiv 87/102/EEG.

det införs regler om rådgivningstjänster, krav på kompetens hos kreditgivares och kreditförmedlares personal och ett allmänt hederlighetskrav för kreditgivare och kreditförmedlare.

Pågående utredning

I oktober 2023 beslutade regeringen att ge en särskild utredare i uppdrag att analysera och lämna förslag på hur det nya konsumentkreditdirektivet bör genomföras i svensk rätt (dir. 2023:142). I februari 2024 fick den särskilda utredaren i uppdrag att även analysera och lämna förslag på hur ändringar i konsumenträttighetsdirektivet, som huvudsakligen rör distansförsäljning av finansiella tjänster till konsumenter, ska genomföras i svensk rätt (dir. 2024:27). Utredningen, som tagit namnet Konsumentkreditutredningen, överlämnade i oktober 2024 delbetänkandet Ett nytt konsumentkreditdirektiv (SOU 2024:69) till regeringen. Betänkandet har remitterats och bereds inom Regeringskansliet.

Tidigare behandling

Utskottet behandlade våren 2023 ett motionsyrkande om att långivaren ska stå för en större kostnad vid verkställighet hos Kronofogdemyndigheten om kreditprövningen varit bristfällig (bet. 2022/23:CU7). Utskottet avstyrkte motionsyrkandet med hänvisning till det befintliga näringsrättsliga sanktions-systemet samt pågående arbete nationellt och på EU-nivå. Riksdagen följde utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Som redovisas ovan har riksdagen nyligen antagit lagändringar som syftar till att motverka riskfylld kreditgivning och att enskilda blir överskuldsatta genom att beviljas lån som de inte kan betala tillbaka. Vidare antogs ett nytt konsumentkreditdirektiv hösten 2023 med syfte att stärka konsumentskyddet på området och motverka överskuldsättning. Konsumentkreditutredningen har fått i uppdrag att utreda hur det nya konsumentkreditdirektivet bör genomföras i svensk rätt. Betänkandet har remitterats och beredning pågår inom Regeringskansliet. Mot denna bakgrund är utskottet inte berett att föreslå någon åtgärd med anledning av motionsyrkandena, som därför avstyrks.

Utmätning i övrigt

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om utmätning i övrigt. Utskottet hänvisar till tidigare ställningstagande och 2022 års reform om effektivare verktyg i utskökningsförfarandet.

Jämför reservation 10 (SD).

Motionerna

I kommittémotion 2024/25:1381 av Mikael Eskilanderesson m.fl. (SD) föreslås två tillkännagivanden till regeringen om utmätning. Motionärerna vill ha en översyn av utmätningssystemet för att det ska bli mer effektivt och säkerställa att allt som kan utmätas verkligen utmäts (yrkande 10). Vidare begär motionärerna att skuldutmätningarna ska effektiviseras och beivra brottslighet (yrkande 11). Motionärerna anför bl.a. att det inte ska vara möjligt att undkomma utmätning genom att skriva sina tillgångar på en annan person.

Vidare föreslås i kommittémotion 2024/25:1385 av Mikael Eskilanderesson m.fl. (SD) ett tillkännagivande till regeringen om att ge Kronofogdemyndigheten utökade möjligheter att utmäta fordon som ägs av en gäldenär men är registrerade på en annan person för att undkomma utmätning (yrkande 5).

Allmänt om utmätning

Bestämmelser om utmätning finns i 4 kap. utskökningsbalken. Utmätning får äga rum för verkställighet av en dom eller annan s.k. exekutionstitel på betalningsskyldighet (4 kap. 1 §). Det går att framställa vissa invändningar mot verkställighet (3 kap. 21 §). Med detta avses inte sådana invändningar som har eller borde ha åberopats vid den prövning av saken som ledde fram till en dom på betalning (se bl.a. rättsfallet NJA 2006 s. 657).

När det gäller förhållandet till tredje man vid utmätning av lös egendom gäller att sådan egendom får utmätas om det framgår att egendomen tillhör gäldenären. Egendomen får också utmätas om gäldenären har den i sin besittning och det inte framgår att den tillhör någon annan. Denna äganderättspresumtion grundas på antagandet att lösa saker i allmänhet tillhör den som har egendomen i sin besittning. För att bryta presumtionen krävs att det på grund av utredningen i målet kan anses styrkt att egendomen inte tillhör gäldenären. Om gäldenären är gift och varaktigt sammanbor med sin make och de har lös egendom i sin gemensamma besittning, får egendomen utmätas om det inte görs sannolikt att de är samägare till egendomen enligt lagen (1904:48 s. 1) om samäganderätt och det inte heller framgår att egendomen tillhör den

andre eller någon annan. Detsamma gäller när gäldenären varaktigt sammanbor med någon annan under äktenskapsliknande förhållanden. (Se 4 kap. 17–19 §§ utsökningsbalken.)

2022 års reform om effektivare verktyg i utsökningsförfarandet

Riksdagen beslutade våren 2022 om lagändringar som syftade till att öka effektiviteten och snabba på handläggningen i utsökningsförfarandet (prop. 2021/22:197, bet. 2021/22:CU23, rskr. 2021/22:328). Lagändringarna trädde i kraft den 1 augusti 2022 och innebär sammanfattningsvis

- tydligare ramar för Kronofogdemyndighetens tillgångsutredningar
- skärpta skyldigheter att lämna upplysningar i mål om utmätning
- skärpta påtryckningsmedel och tvångsmedel i form av förhöjda viten samt hämtning av tredje man
- förbättrade möjligheter att genomföra utmätning på distans när Polismyndigheten påträffar egendom i sin verksamhet.

En tydligare ram för tillgångsutredningen

Den nya regleringen av tillgångsutredningar innebär ett förtydligande av att Kronofogdemyndigheten vid tillgångsutredningen får vidta de utredningsåtgärder som är befogade (4 kap. 9 § utsökningsbalken). Syftet är att tydliggöra det rättsliga stödet för Kronofogdemyndighetens utredningsåtgärder. I propositionen utvecklar regeringen att sökning i offentliga register i princip alltid är en godtagbar utredningsåtgärd som är lämplig att vidta tidigt i utredningen innan mer ingripande åtgärder övervägs, t.ex. en bostadsförrättning. Fysiska personer kontrolleras i bl.a. beskattningsdatabasen, Försäkringskassans register och vägtrafikregistret. Vidare är upplysningar som gäldenären själv lämnar i regel centrala för tillgångsutredningen. Förfrågningar till banker, försäkringsbolag, arbetsgivare och andra tredje män är också vedertagna utredningsmetoder. Även samverkan med andra myndigheter är en naturlig del; att samverkan ska ske framgår av 8 § i den nya förvaltningslagen (2017:900). Sådan samverkan kan ske på olika sätt, t.ex. i form av förfrågningar till andra myndigheter om en viss gäldenärs inkomstförhållanden. Kronofogdemyndigheten kan även delta när en annan myndighet genomför en åtgärd inom ramen för sin verksamhet, t.ex. kontroller som Polismyndigheten eller Tullverket genomför. I de allra flesta fall får sådan samverkan anses vara befogad, anför regeringen. Alltså är det vedertaget att Kronofogdemyndigheten deltar vid t.ex. Polismyndighetens trafikkontroller och undersöker om de stoppade fordonen kan utmätas. Dessutom kan det enligt regeringen vara befogat att Kronofogdemyndigheten ägnar sig åt viss spaning på allmän plats, men systematisk eller dold spaning bör sällan vara befogad. Kronofogdemyndigheten måste alltid när den genomför en utredningsåtgärd i ett enskilt fall följa kravet på proportionalitet enligt förvaltningslagen (5 § tredje stycket).

Skärpta skyldigheter att lämna upplysningar till Kronofogdemyndigheten

Den nya regleringen om skärpta skyldigheter att lämna upplysningar i mål om utmätning innebär att gäldenären ska lämna de uppgifter om sina tillgångar som Kronofogdemyndigheten bedömer kan vara av betydelse i målet. Vidare är tredje man, t.ex. en bank, skyldig att lämna de upplysningar om den närmare beskaffenheten av mellanhavandet med gäldenären som Kronofogdemyndigheten bedömer kan vara av betydelse för utredningen av gäldenärens tillgångar. (Se 4 kap. 14 och 15 §§ utsökningsbalken.)

Skärpta påtryckningsmedel och tvångsmedel

Det vitesbelopp som Kronofogdemyndigheten får föreskriva vid kallelse av gäldenären, tredje man eller sökanden till förhör höjdes från 1 000 kronor till 5 000 kronor. Vidare infördes det en möjlighet att hämta tredje man till förhör under samma förutsättningar som för gäldenären. (Se 2 kap. 10–12 §§ utsökningsbalken.)

Utökade möjligheter till distansutmätning

Det nya regelverket för distansutmätning innebär att Kronofogdemyndigheten kan begära biträde av Polismyndigheten för att ta utmätt lös egendom i förvar om egendomen har påträffats i Polismyndighetens verksamhet (6 kap. 12 a § utsökningsbalken). Det kan t.ex. röra sig om värdesaker som en person har med sig vid ett förhör eller kontanter som påträffas vid en trafikkontroll.

I de fall utmätning inte kan göras genast, t.ex. på grund av att Kronofogdemyndigheten behöver utreda äganderätten till egendomen, får Kronofogdemyndigheten även begära biträde av Polismyndigheten för att vidta en provisorisk åtgärd.

Förordningsändring om uppgiftsskyldighet för Polismyndigheten

En fråga som är kopplad till distansutmätning är vilken uppgiftsskyldighet Polismyndigheten har i förhållande till Kronofogdemyndigheten när egendom påträffas. Regeringen har beslutat om förordningsändringar om sådan uppgiftsskyldighet som började gälla den 1 augusti 2022 (6 kap. 25 § utsökningsförordningen [1981:981]). Innebörden är att om Polismyndigheten i sin verksamhet påträffar egendom och det finns anledning att anta att egendomen kan utmätas, ska myndigheten underrätta Kronofogdemyndigheten.

Elektroniskt informationsutbyte med andra myndigheter

Kronofogdemyndigheten har ett lagreglerat elektroniskt informationsutbyte när det gäller Skatteverkets, Försäkringskassans och Pensionsmyndighetens utbetalningar. Det innebär bl.a. att Kronofogdemyndigheten ska ges möjlighet

att utmäta överskottet på ett skattekonto innan Skatteverket betalar ut överskottet till en skattskyldig.

Utsökningsutredningen föreslog i betänkandet Ett modernare utsökningsförfarande (SOU 2016:81) att det ska etableras ett utökat elektroniskt informationsutbyte mellan Kronofogdemyndigheten och andra utvalda myndigheter än de tre nämnda som betalar eller lämnar ut utmätningsbar egendom. Regeringen anförde i proposition 2021/22:197 Effektivare verktyg i utsökningsförfarandet att detta förslag kräver att flera frågor först utreds vidare. Det fanns därför enligt regeringen inte möjlighet att närmare överväga frågan inom ramen för det lagstiftningsärendet.

Det nya konto- och värdefackssystemet

Kronofogdemyndigheten utövade tidigare på manuell väg sin s.k. frågerätt (enligt 4 kap. 15 § utsökningsbalken, jfr ovan) till banker och andra finansiella företag genom riktade förfrågningar om uppgifter om företagens kunder. Genom införandet av en ny teknisk plattform, konto- och värdefackssystemet, som beslutades av riksdagen hösten 2020 har uppgifterna gjorts direkt och omedelbart tillgängliga för sökning (lagen [2020:272] om konto- och värdefackssystem). Systemet tillhandahålls av Skatteverket, och de finansiella företagen ska se till att uppgifterna är direkt och omedelbart tillgängliga för sökning i systemet. Kronofogdemyndigheten kan alltså på detta sätt få information om vilka konton och värdefack en gäldenär har. Däremot omfattar systemet inte uppgifter om tillgodohavanden eller transaktioner på kontona. För att få tillgång till sådana ytterligare uppgifter kan Kronofogdemyndigheten utöva sin frågerätt.

Närmare om utmätning genom samverkansinsatser

I Kronofogdemyndighetens årsredovisning för 2023 anförts att Kronofogdemyndigheten fortsatt att stärka sin förmåga att motverka ekonomisk och organiserad brottslighet, särskilt inom ramen för myndighetssamverkan. Myndigheten framhåller att möjligheten till distansutmätning har lett till fler utmätningar. Tillsammans med andra myndigheter gör Kronofogdemyndigheten utmätningar hos skuldsatta personer direkt på plats, t.ex. av bilar, märkeskläder, smycken, klockor och andra värdesaker. Det redovisas vidare att de utmäta tillgångarna begränsar den organiserade brottslighetens möjligheter att investera i nya brottsupplägg och gör den kriminella livsstilen mindre attraktiv. Under 2023 utmätte Kronofogdemyndigheten ca 26,8 miljoner kronor genom samverkansinsatser. Sammanlagt säkerställde myndigheten 131,6 miljoner kronor genom utmätning, kvarstad och betalningssäkring i den myndighetsgemensamma satsningen.

Tidigare behandling

Utskottet behandlade våren 2023 motionsyrkanden motsvarande de som nu är aktuella om en översyn av utmätningssystemet respektive att skuldtutmätningarna ska effektiviseras (bet. 2022/23:CU7). Motionsyrkandena avstyrktes med följande motivering:

Till att börja med konstaterar utskottet att det vid utmätning av lös egendom gäller en presumtion för att den egendom som en gäldenär har i sin besittning också tillhör gäldenären. För att bryta presumtionen krävs att det på grund av utredningen i målet kan anses styrkt att egendomen tillhör någon annan. Vidare konstaterar utskottet att riksdagen nyligen har beslutat om lagändringar som innebär effektivare verktyg i utskökningsförfarandet. Det handlar om tydligare ramar för Kronofogdemyndighetens tillgångsutredningar, skärpta skyldigheter att lämna upplysningar i mål om utmätning, skärpta påtryckningsmedel och tvångsmedel samt förbättrade möjligheter att genomföra utmätning på distans när Polismyndigheten påträffar egendom i sin verksamhet. Kopplat till de utökade möjligheterna till distansutmätning har det även gjorts förordningsändringar om uppgiftsskyldighet för Polismyndigheten i förhållande till Kronofogdemyndigheten.

Dessutom har Kronofogdemyndigheten sedan tidigare ett lagreglerat elektroniskt informationsutbyte när det gäller Skatteverkets, Försäkringskassans och Pensionsmyndighetens utbetalningar. Det innebär bl.a. att Kronofogdemyndigheten ska ges möjlighet att utmäta överskottet på ett skattekonto innan Skatteverket betalar ut överskottet till en skattskyldig. Regeringen anförde i lagstiftningsärendet om effektivare verktyg i utskökningsförfarandet att det inte fanns möjlighet att inom ramen för det ärendet närmare överväga frågan om att etablera ett utökat elektroniskt informationsutbyte mellan Kronofogdemyndigheten och andra utvalda myndigheter än de tre nämnda som betalar eller lämnar ut utmätningssbara egendom. Utskottet förutsätter dock att regeringen vid en lämplig tidpunkt överväger detta.

Vidare konstaterar utskottet att Kronofogdemyndigheten kan få information om vilka konton och värdefack en gäldenär har genom det nya konto- och värdefackssystemet, där uppgifterna gjorts direkt och omedelbart tillgängliga för sökning. Utöver detta framgår det av gällande reglering och förarbeten på området att samverka med andra myndigheter är en naturlig del av Kronofogdemyndighetens tillgångsutredningar. Att så är fallet kommer också enligt utskottet till klart uttryck i Kronofogdemyndighetens egen redovisning av sitt arbetssätt.

Mot den redovisade bakgrunden är utskottet inte berett att föreslå någon åtgärd med anledning av motion [...].

Riksdagen följde utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

När det gäller motion 2024/25:1381 (SD) yrkandena 10 och 11 om en översyn av utmätningssystemet och att skuldtutmätningarna ska effektiviseras står utskottet fast vid sin ovan redovisade uppfattning.

När det sedan gäller motion 2024/25:1385 (SD) yrkande 5 om utökade möjligheter att utmäta fordon som ägs av en gäldenär men är registrerade på en annan person kan utskottet konstatera att riksdagen 2022 beslutade om ett

flertal lagändringar för att effektivisera och förbättra utskökningsförfarandet. I Kronofogdemyndighetens årsredovisning för 2023 framhålls därvid särskilt den ökade möjligheten till distansutmätning, vilket lett till fler utmätningar på plats av bl.a. fordon. Med hänvisning till redan genomförda lagändringar ser utskottet inte anledning att ta något initiativ med anledning av motionsyrkandet.

Samtliga motionsyrkanden avstyrks således.

Normalbeloppen vid löneutmätning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att normalbeloppen vid löneutmätning ska kunna justeras oftare. Utskottet hänvisar till bl.a. nyligen genomförda lagändringar om höjda normalbelopp för barnfamiljer och om anstånd under pågående löneutmätning.

Jämför reservation 11 (V).

Motionen

I kommittémotion 2024/25:195 av Andreas Lennkvist Manriquez m.fl. (V) yrkande 6 begärs ett tillkännagivande till regeringen om att ändra lagen för att göra det möjligt att justera normalbeloppen vid utmätning flera gånger under ett och samma år i tider av ovanligt hög inflation och/eller kostnadsökningar för att bättre följa prisökningarna i samhället. Motionärerna anför bl.a. att det nuvarande regelverket är alltför stelt och oflexibelt och att barnfamiljer drabbas hårdast vid löneutmätning

Reglerna om löneutmätning

Löneutmätning är en särskild form av utmätning som innebär att arbetsgivaren håller inne en viss del av gäldenärens lön och betalar ut den till Kronofogdemyndigheten. Regler om löneutmätning finns i 7 kap. utskökningsbalken. När Kronofogdemyndigheten beslutar om löneutmätning bestämmer den hur mycket som ska utmätas och hur mycket gäldenären ska få behålla för sitt och familjens underhåll. Det som gäldenären får behålla kallas förbehållsbelopp och syftar ytterst till att gäldenären inte ska behöva leva under en skälig levnadsnivå. Förbehållsbeloppet består i praktiken av tre delar:

1. ett normalbelopp som ska täcka alla vanliga levnadskostnader utom bostadskostnaden
2. gäldenärens faktiska bostadskostnad
3. vissa ytterligare särskilda kostnader (t.ex. kostnader för umgänge med barn och umgängesresor).

Normalbeloppen är schabloniserade belopp som fastställs av Kronofogdemyndigheten för varje år. Det går till på så sätt att de belopp som anges i utskökningsbalken (som motsvarar levnadskostnaderna i oktober 2020 för kategorierna ensamstående, makar och sambor respektive barn i fyra olika ålderskategorier) multipliceras med ett jämförelsetal som motsvarar ändringen av konsumentprisindex fram till oktober månad året före det år då utmätningen görs. På detta sätt justeras normalbeloppen varje år i takt med förändringen av det allmänna prisläget. De normalbelopp som Kronofogdemyndigheten fastställer gäller under ett kalenderår, och det saknas möjlighet att besluta om nya normalbelopp utöver den årliga ändringen. (Se 7 kap. 5 och 8 §§ utskökningsbalken, 7 kap. 4 § utskökningsförordningen [1981:981] samt Kronofogdemyndighetens föreskrifter, allmänna råd respektive meddelanden om bestämmande av förbehållsbeloppet vid löneutmätning.)

Kronofogdemyndigheten ska på eget initiativ ändra ett beslut om löneutmätning om det finns anledning till det. Detta behövs dock inte om ändringen skulle vara obetydlig. (Se 7 kap. 10 § utskökningsbalken.) Icke obetydliga ändringar av normalbeloppen medför därmed att i princip alla löneutmättningsbeslut måste ändras (drygt 125 000 beslut per år). På begäran av sökanden eller gäldenären får Kronofogdemyndigheten bevilja anstånd under pågående löneutmätning. Kommer begäran från gäldenären får den beviljas endast om sökanden medger det eller om det finns särskilda skäl på grund av gäldenärens och dennes familjs personliga och ekonomiska förhållanden samt omständigheterna i övrigt. (Se 7 kap. 11 § utskökningsbalken.)

Anstånd bör kunna komma in fråga vid sjukdom, olycksfall och andra liknande situationer som gäldenären inte kunnat råda över eller förutse. Anstånd bör också kunna ges om s.k. beneficieegendom har gått sönder och behöver ersättas eller repareras. Vid prövningen ska man se till gäldenärens och dennes familjs behov. Om gäldenären har barn ska barnets bästa vägas in i bedömningen. Barnets bästa kan i vissa fall medföra att borgenärernas intressen får stå tillbaka. (Se bl.a. Kronofogdemyndighetens information om bestämmande av förbehållsbeloppet vid löneutmätning, KFM M 2023:1.)

Möjligheten till anstånd bör enligt Högsta domstolen i första hand användas för att tillgodose ett mer tillfälligt tillkommande behov hos gäldenären och dennes familj. Ett anstånd bör vidare kunna beviljas även om gäldenären därigenom tillgodoförs ett belopp som något överstiger det behov som utgör skäl att medge anstånd i och för sig. Utöver att tillgodose ett preciserat behov bör det enligt domstolen finnas ett visst – om än begränsat – utrymme att ge gäldenären en allmän lättnad i sin ekonomiska situation. Detta gäller särskilt om utmätningen pågår under lång tid. En sådan lättnad kan i vissa fall vara särskilt motiverad från ett barnperspektiv. (Se rättsfallet NJA 2023 s. 662.)

Genom lagändringar som trädde i kraft den 1 juni 2022 höjdes normalbeloppen för barn så att barnfamiljer får behålla mer än tidigare vid löneutmätning (prop. 2020/21:161, bet. 2020/21:CU21, rskr. 2020/21:405). I samma lagstiftningsärende förtydligades också att en gäldenär kan få anstånd

med betalningen mer än en gång under pågående löneutmätning. Lagändringarna syftade till att ge fler gäldenärer en drägligare vardag och möjlighet att lättare hantera oförutsedda händelser, t.ex. sjukdom.

Tidigare behandling

Ett motsvarande motionsyrkande behandlades av utskottet våren 2024 (bet. 2023/24:CU10). Utskottet avstyrkte motionsyrkandet med hänvisning till att Kronofogdemyndigheten får bevilja anstånd under pågående löneutmätningar för ett mer tillfälligt tillkommande behov hos gäldenären samt nyligen genomförda lagändringar om höjda normalbelopp för barnfamiljer. Riksdagen följde utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Som redovisas ovan justeras normalbeloppen vid löneutmätning varje år i takt med förändringen av det allmänna prisläget, och icke obetydliga ändringar av normalbeloppen medför att i princip alla löneutmätningsbeslut måste ändras. Dessutom kan utskottet allttjämt konstatera att Kronofogdemyndigheten får bevilja anstånd under pågående löneutmätning för att tillgodose ett mer tillfälligt tillkommande behov hos gäldenären och dennes familj. Normalbeloppen för barn har vidare höjts så att barnfamiljer får behålla mer än tidigare vid löneutmätning. Mot denna bakgrund finner utskottet fortfarande inte skäl att föreslå någon åtgärd från riksdagens sida med anledning av motionsyrkandet, som därför avstyrks.

Barnkonsekvensanalys av det insolvensrättsliga regelverket

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att det bör göras en barnkonsekvensanalys av det insolvensrättsliga regelverket. Utskottet hänvisar till bl.a. Barnkonventionsutredningens granskning.

Jämför reservation 12 (V).

Motionen

I kommittémotion 2024/25:195 av Andreas Lennkvist Manriquez m.fl. (V) yrkande 7 begärs ett tillkännagivande till regeringen om att det bör göras en barnkonsekvensanalys av dagens regelverk och att förslag bör lämnas som förbättrar situationen för alla de barn och unga som lever i familjer med överskuldssättning. Motionärerna anför bl.a. att reglerna i samband med överskuldssättning hittills inte har tagit tillräcklig hänsyn till barnens situation. Det är

därför nödvändigt att belysa barnperspektivet på ett bättre och tydligare sätt för att bl.a. leva upp till barnkonventionen.

Bakgrund

Barnkonventionen

Artiklarna 1–42 i Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) är sedan januari 2020 en del av svensk rätt (se SFS 2018:1197). En tanke med inkorporeringen av konventionen som lag är att tydliggöra att konventionens rättigheter ska beaktas vid avvägningar och bedömningar som berör barn; detta gäller i fråga om både ny och befintlig lagstiftning (prop. 2017/18:186 s. 74 och 86.) Enligt artikel 3 i konventionen ska vid alla åtgärder som rör barn i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa. Innebörden är att barnets bästa alltid ska utredas, beaktas och bedömas. Vidare erkänner konventionsstaterna genom artikel 27 varje barns rätt till den levnadsstandard som krävs för barnets utveckling.

Barnkonventionsutredningen har granskat hur svensk lagstiftning och praxis när det gäller bl.a. utmätning och skuldsanering förhåller sig till artikel 27 om barnets rätt till levnadsstandard. Utredningen bedömer i sitt betänkande Barnkonventionen och svensk rätt (SOU 2020:63) att svensk lagstiftning och praxis på området överensstämmer med barnkonventionen. Regelverkets huvudsakliga innebörd beskrivs i följande två avsnitt.

Utmätning

En persons egendom får med vissa undantag tas i anspråk för betalning av hans eller hennes skulder, vilket görs genom utmätning som verkställs av Kronofogdemyndigheten. (Se 4 kap. utsökningsbalken.) Även en persons bostad kan under vissa förutsättningar utmätas, och det finns inte något formellt hinder mot att utmäta eller försälja egendom som också utgör ett barns bostad. Enligt praxis krävs dock starka skäl för att ett barns bostad ska kunna utmätas, vilket särskilt har utvecklats av Högsta domstolen efter att barnkonventionen blev svensk lag. Sålunda har domstolen uttalat att vid bedömningen av om det är försvarligt att utmäta en fastighet där det bor ett barn ska barnets eget intresse av skydd för sin hemmiljö vägas mot intresset att kunna utnyttja det ekonomiska värde som ligger i fastigheten för att tillgodose borgenären (rättsfallet NJA 2021 s. 1065). I det aktuella fallet resulterade avvägningen i att en utmätning av fastigheten inte kunde anses försvarlig.

Enligt de s.k. beneficiereglerna är viss egendom undantagen från utmätning bl.a. på grund av gäldenärens behov av egendomen. Om gäldenären har familj ska skälig hänsyn även tas till vad familjen använder och behöver. (Se 5 kap. 1–2 §§ utsökningsbalken.)

Förbehållsbeloppet vid löneutmätning består i praktiken av tre delar: dels ett normalbelopp som ska täcka alla vanliga levnadskostnader utom bostadskostnaden, dels gäldenärens faktiska bostadskostnad, dels vissa ytterligare

särskilda kostnader. Till den sistnämnda kategorin hör bl.a. underhållsbidrag, umgängeskostnader och skäliga kostnader för umgängesresor (se bl.a. Kronofogdemyndighetens information om bestämmande av förbehållsbeloppet vid löneutmätning, KFM M 2023:1). Rätten till tillägg för umgängeskostnader syftar till att en förälder som står under löneutmätning ska ha råd att umgås med sitt barn, så att barnet ska kunna utöva sin lagstadgade rätt till umgänge med den förälder som barnet inte bor varaktigt tillsammans med (se rättsfallet NJA 2015 s. 211).

Den 1 juni 2022 höjdes normalbeloppen för barn så att barnfamiljer får behålla mer än tidigare vid löneutmätning. Höjningarna ska säkerställa barnens rätt till en acceptabel tillvaro, med fritidsaktiviteter, trots att föräldrarna är skuldsatta. I samma lagstiftningsärende förtydligades även att en gäldenär kan få anstånd med betalningen mer än en gång under pågående löneutmätning. I det avgörande om anstånd vid löneutmätning som omnämns i det föregående avsnittet om löneutmätning betonade Högsta domstolen barnets bästa vid den bedömning som ledde fram till att anstånd beviljades (rättsfallet NJA 2023 s. 662).

Skuldsanering

Under vissa förutsättningar kan en person beviljas skuldsanering enligt skuldsaneringslagen (2016:675). Den nuvarande skuldsaneringslagen ersatte en tidigare skuldsaneringslag från 2006 och syftar till att ge fler evighetsgäldenärer möjlighet att starta om på nytt utan en betungande skuldbörda (prop. 2015/16:125, bet. 2015/16:CU19, rskr. 2015/16:235). Enligt den nuvarande skuldsaneringslagen är betalningsplanens längd vid skuldsanering som huvudregel fem år, men det är möjligt att avvika från huvudregeln om det finns "beaktansvärda skäl" att bestämma en kortare tid (34 §). I 2006 års skuldsaneringslag gällde ett krav på "särskilda skäl". I propositionen till den nya skuldsaneringslagen uttalade regeringen att ändringen till beaktansvärda skäl innebär att fler omständigheter ska kunna beaktas vid bestämmandet av betalningsplanens längd och att fler betalningsplaner ska kunna bli kortare än fem år. Om det t.ex. finns en risk för att gäldenärens barn drabbas oskäligt hårt, genom att behöva leva under knappa ekonomiska förhållanden under en stor del av sin barndom, bör detta kunna vara ett skäl för att göra avsteg från huvudregeln och bestämma en kortare betalningsplan. (Se prop. 2015/16:125 s. 89 f. och 222 f.)

För att göra betalningsplanen mer human har gäldenären två betalningsfria månader varje år – juni och december (38 § första stycket). Regeringen utvecklade i propositionen (s. 87) att de betalningsfria månaderna innebär en välkommen ventil under den tid som gäldenären genomför sina skuldsaneringsbetalningar och att de förbättrar förutsättningarna för gäldenären att klara av skuldsaneringen och bli rehabiliterad. Även ur ett barnperspektiv bör det enligt regeringen vara välkommet med betalningsfria månader. För en gäldenär med

barn är en sådan lösning värdefull och ger honom eller henne förbättrade möjligheter att klara av vissa särskilt utgiftstygda månader.

De höjda normalbelopp för barnfamiljer vid löneutmätning som trädde i kraft den 1 juni 2022 innebär att även skuldsaneringsgäldenärer får behålla mer varje månad. Utökningsbalkens bestämmelser om förbehållsbelopp är nämligen vägledande vid bestämmandet av vad en gäldenär som genomgår skuldsanering ska förbehållas för sin och sin familjs försörjning (33 § skuldsaneringslagen).

Tidigare behandling

Utskottet behandlade våren 2024 ett motsvarande motionsyrkande (bet. 2023/24:CU10). Utskottet avstyrkte motionsyrkandet med hänvisning till Barnkonventionsutredningens granskning samt nyligen genomförda lagändringar som innebär lätnader och fördelar för barnfamiljer. Riksdagen följde utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Liksom tidigare konstaterar utskottet att Barnkonventionsutredningen, som granskade de svenska reglerna om bl.a. utmätning och skuldsanering, i sitt betänkande från 2020 bedömde att reglerna på området överensstämde med barnkonventionen. Dessutom noterar utskottet att normalbeloppen för barn höjdes 2022 så att barnfamiljer nu får behålla mer än tidigare vid löneutmätning samt att syftet med höjningarna var att säkerställa barnens rätt till en acceptabel tillvaro, med fritidsaktiviteter, trots att föräldrarna är skuldsatta. Mot den bakgrunden är utskottet fortfarande inte berett att föreslå någon åtgärd med anledning av motionsyrkandet, som därför avstyrks.

Skuldsanering av vissa slags skulder

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om skuldsanering av vissa slags skulder. Utskottet hänvisar till gällande rätt på området.

Jämför reservation 13 (SD) och 14 (V, MP).

Motionerna

I kommittémotion 2024/25:1381 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) föreslås två tillkännagivanden till regeringen om vilka slags skulder som ska ingå i en skuldsanering. Motionärerna anser att skadeståndsfordringar som grundar sig på brott inte ska kunna omfattas av skuldsanering (yrkande 13). Motionärerna vill också låta utreda en ordning där skuldsanering inte beviljas om gäldenären har handlat oansvarigt i ekonomiska angelägenheter (yrkande 14).

I kommittémotion 2024/25:195 av Andreas Lennkvist Manriquez m.fl. (V) yrkande 8 föreslås ett tillkännagivande till regeringen om att utreda skuldsaneringsreglerna för att kontrollera att de är ändamålsenliga och inte hindrar kvinnor från att ta sig ur relationer där det förekommit ekonomiskt våld. Motionärerna anför att ett hinder som uppmärksammats av våldsutsatta kvinnor är att de inte vågar söka underhållsstöd av rädsla för s.k. eftervåld. Kvinnorna kan då inte beviljas skuldsanering eftersom de inte uttömt samtliga ekonomiska resurser som de har rätt till.

Bakgrund

Den nuvarande skuldsaneringslagen (2016:675) ersatte en tidigare skuldsaneringslag från 2006, som i sin tur ersatte en skuldsaneringslag från 1994. Tanken bakom 2016 års lag är att ge fler evighetsgäldenärer möjlighet att starta om på nytt utan en betungande skuldbörda (prop. 2015/16:125, bet. 2015/16:CU19, rskr. 2015/16:235).

En skuldsanering syftar till en totalreglering av gäldenärens ekonomiska situation och omfattar, med vissa angivna undantag, alla fordringar på pengar mot gäldenären som har uppkommit före den dag då Kronofogdemyndigheten beslutade att inleda skuldsanering (30 § skuldsaneringslagen). De fordringar som undantas från skuldsanering är främst familjerättsliga underhållsbidrag samt fordringar som är förenade med säkerhet i form av pant. Skuldsanering får beviljas om det är skäligt med hänsyn till gäldenärens personliga och ekonomiska förhållanden (9 § skuldsaneringslagen). Skälighetsbedömningen ska vara allmän, dvs. det ska göras en totalbedömning. I lagtexten räknas dock vissa omständigheter upp som särskilt ska beaktas vid den allmänna skälighetsbedömningen. Sålunda ska särskilt beaktas bl.a. omständigheterna vid skuldernas tillkomst, dvs. hur och varför gäldenären har skuldsatt sig. Bestämmelserna har i dessa delar sin motsvarighet i 1994 och 2006 års skuldsaneringslagar.

När det gäller omständigheterna vid skuldernas tillkomst anses skadeståndsfordringar som grundar sig på brott som huvudregel hindra skuldsanering. Det finns dock inte något absolut hinder mot att skadeståndsfordringar på grund av brott omfattas av ett beslut om skuldsanering. I förarbetena till 1994 års skuldsaneringslag finns mer ingående uttalanden om skälighetsprövningen (prop. 1993/94:123). Dessa förarbetsuttalanden är fortfarande vägledande (se bl.a. rättsfallet NJA 2017 s. 741). Chefen för Justitiedepartementet anförde följande (s. 101 f. i propositionen):

Skadeståndsfordringar som grundar sig på brott bör normalt hindra en skuldsanering. Det vore stötande om den som har dömts för allvarlig brottslighet, t.ex. våldtäkt, och då ålagts att betala skadestånd skulle kunna få skadeståndet nedsatt genom en skuldsanering. Å andra sidan bör skadeståndsfordringar inte generellt undantas från skuldsaneringslagens tillämpningsområde. Det kan tänkas undantagsfall där skuldsanering bör kunna beviljas trots att en sådan fordran ingår bland gäldenärens skulder. Man kan exempelvis tänka sig att frågan är om ett skadestånd av äldre

datum där gäldenären fullgjort en del av sin betalningsförpliktelse eller där den skadelidande är positivt inställd till en skuldsanering för gäldenären eller där skadeståndet utgör endast en mindre del av gäldenärens samtliga skulder. Över huvud taget bör här skuldens ålder tillmätas en avgörande betydelse. Ju äldre skadeståndsfördran är desto större bör möjligheterna vara för gäldenären att erhålla skuldsanering. I det sammanhanget bör också vägas in den omständigheten att en skuldsanering kan innebära att den skadelidande faktiskt får viss del av skadeståndet betalt, vilket annars kanske inte skulle bli fallet. Som regel bör dock förekomsten av en skadeståndsfördran på grund av brott vid den allmänna skälighetsbedömningen verka hindrande för skuldsanering.

I förarbetena anfördes vidare att det inte heller får vara så att en skuldsanering får en allmänt sett demoraliserande effekt på så vis att vissa personer lockas till lättsinniga kreditåtaganden och sedan sätter sin lit till att mer eller mindre omgående få skuldsanering. När det gäller ”onödig lyxkonsumtion” kan det enligt förarbetena finnas anledning att inte se lika negativt på en skuldsättning som härrör från sådan konsumtion om den är gammal jämfört med om den är färsk. (Se samma proposition s. 99 f.) Att en skuld uppkommit genom lättsinniga kreditåtaganden eller för onödig lyxkonsumtion är alltså omständigheter som vid den allmänna skälighetsbedömningen talar emot att skuldsanering beviljas, även om betydelsen kan minska med skuldernas ålder.

Vid skälighetsbedömningen ska även särskilt beaktats de ansträngningar gäldenären har gjort för att fullgöra sina förpliktelser. I förarbetena har betonats att gäldenären ska visa en uppriktig vilja att lösa sina ekonomiska problem genom att själv ha gjort ansträngningar att fullgöra sina förpliktelser (samma proposition s. 98).

Tidigare behandling

Utskottet behandlade våren 2023 motionsyrkanden motsvarande de som nu är aktuella om skadeståndsfördringar som grundar sig på brott respektive skulder på grund av oansvarigt agerande i ekonomiska angelägenheter (bet. 2022/23:CU7). Motionsyrkandena avstyrktes med hänvisning till bl.a. tidigare ställningstagande. Riksdagen följde utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att den nuvarande skuldsaneringslagen innehåller en s.k. skälighetsbedömning som innebär att skuldsanering endast får beviljas om det är skäligt med hänsyn till gäldenärens personliga och ekonomiska förhållanden. Som redovisas ovan ska vid skälighetsbedömningen särskilt beaktas bl.a. omständigheterna vid skuldernas tillkomst, dvs. hur och varför gäldenären har skuldsatt sig. Vid skälighetsbedömningen ska även särskilt beaktats de ansträngningar gäldenären har gjort för att fullgöra sina förpliktelser. Mot den bakgrunden är utskottet inte berett att föreslå någon åtgärd med anledning av motionsyrkandena, som därför avstyrks.

Betalningsplanen vid skuldsanering

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om betalningsplanen vid skuldsanering.

Jämför reservation 15 (SD), 16 (V) och 17 (C).

Motionerna

I kommittémotion 2024/25:1381 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkande 12 begärs ett tillkännagivande till regeringen om att skärpa skuldsaneringsförfarandet på så sätt att enbart gäldenärer med försörjningsansvar för barn ska ha rätt till två betalningsfria månader per år. Motionärerna anför att för den som inte har försörjningsansvar för barn bör fokus ligga på att borgenärerna ska få tillbaka så mycket pengar som möjligt.

I kommittémotion 2024/25:195 av Andreas Lennkvist Manriquez m.fl. (V) yrkande 5 begärs ett tillkännagivande till regeringen om att huvudregeln för betalningsplanens längd vid skuldsanering för privatpersoner ska minskas från fem till tre år med två betalningsfria månader per år.

I kommittémotion 2024/25:2957 av Anne-Li Sjölund m.fl. (C) yrkande 10 begärs ett tillkännagivande till regeringen om att ändra betalningsplanen från fem år till tre år vid skuldsanering. Motionärerna anför att det är bättre att bli skuldfri snabbt än att ha ett antal betalningsfria månader, och att en treårig betalningsplan skulle underlätta och påskynda för den skuldsatta att återgå till en normal levnadsstandard.

Bakgrund

Som redovisats i det föregående avsnittet ersatte den nuvarande skuldsaneringslagen från 2016 en tidigare skuldsaneringslag från 2006. Den nya lagen syftar till att ge fler evighetsgäldenärer möjlighet att starta om på nytt utan en betungande skuldbörda.

Enligt den nuvarande skuldsaneringslagen är betalningsplanens längd vid skuldsanering som huvudregel fem år, men det är möjligt att avvika från huvudregeln om det finns ”beaktansvärda skäl” att bestämma en kortare tid (34 §). I 2006 års skuldsaneringslag gällde ett krav på ”särskilda skäl”. I propositionen till den nya skuldsaneringslagen (prop. 2015/16:125 s. 89) uttalade regeringen att ändringen till beaktansvärda skäl innebär att fler omständigheter ska kunna beaktas vid bestämmandet av betalningsplanens längd och att fler betalningsplaner ska kunna bli kortare än fem år. Regeringen bedömde, liksom utredningen och majoriteten av remissinstanserna, att det finns fördelar med en betalningsplan som kan anpassas efter förhållandena i det enskilda fallet jämfört med en generell förkortning av betalningsplanen. Regeringen anförde vidare att det finns risker med att generellt förkorta

betalningsplanen, t.ex. att fler gäldenärer då skulle få avslag på sina ansökningar eftersom en skuldsanering skulle framstå som oskälig och att kreditvillkoren för konsumenter skulle försämrats. En generell förkortning skulle också riskera att påverka betalningsmoralen och i grunden förtroendet för skuldsaneringsinstitutet, om inte förkortningen balanserades av inskränkande villkor som minskar gäldenärens möjlighet att beviljas skuldsanering.

För att göra betalningsplanen mer human har gäldenären två betalningsfria månader varje år – juni och december (38 § första stycket). Regeringen utvecklade i propositionen (s. 87) att de betalningsfria månaderna innebär en välkommen ventil under den tid som gäldenären genomför sina skuldsaneringsbetalningar och att de förbättrar förutsättningarna för gäldenären att klara av skuldsaneringen och bli rehabiliterad. Även ur ett barnperspektiv borde det enligt regeringen vara välkommet med betalningsfria månader. För en gäldenär med barn skulle en sådan lösning vara värdefull och ge honom eller henne förbättrade möjligheter att klara av vissa särskilt utgiftstyngda månader.

Tidigare behandling

Utskottet behandlade våren 2023 motionsyrkanden motsvarande de som nu är aktuella om att skärpa respektive förkorta betalningsplanen vid skuldsanering (bet. 2022/23:CU7). Motionsyrkandena avstyrktes, och riksdagen följde utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet finner liksom tidigare att det inte finns skäl att föreslå något tillkännagivande till regeringen med anledning av motionsyrkandena, som därmed avstyrks.

Nordiska regler om skuldsanering

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om nordiska regler om skuldsanering. Utskottet hänvisar till tidigare ställningstaganden.

Jämför reservation 18 (SD).

Motionen

I kommittémotion 2024/25:1385 av Mikael Eskilanderesson m.fl. (SD) föreslås tillkännagivanden till regeringen om att det bör införas ett ömsesidigt erkännande av beslut om skuldsanering i Norden (yrkande 1) och om att regeringen bör ta initiativ till en process för att uppmuntra våra grannländer att fatta beslut om ömsesidigt erkännande vid skuldsanering (yrkande 2).

Bakgrund

De nordiska länderna ingick 1933 en konvention om konkurs. Däremot finns det inte någon motsvarande nordisk reglering av skuldsanering. I förhållandet mellan Sverige och Finland gäller dock EU:s insolvensförordning från 2015⁴.

På uppdrag av Nordiska ministerrådet presenterade en utredare 2010 rapporten Nordisk gäldssanering (Temanord 2010:598). I rapporten konstaterades att det finns ett behov av gemensamma nordiska regler för att underlätta gränsöverskridande skuldsaneringsförfaranden inom Norden. I rapporten lämnades förslag till en modellag för de nordiska länderna. Den föreslagna lagen reglerar bl.a. domsrätt, undvikande av forum shopping, lagval och erkännande av beslut om skuldsanering. Enligt rapporten skulle en gemensam lagstiftning göra det lättare för skuldsatta att flytta eller söka arbete i ett annat nordiskt land. Förslaget bedömdes få relativt liten samhällsekonomisk betydelse för länderna men skulle kunna få en stor betydelse för den enskilda individen.

Utredningen om europeiska insolvensförfaranden hade bl.a. i uppdrag att överväga behovet av gemensamma nordiska internationellt privaträttsliga regler om skuldsanering med utgångspunkt i den nordiska rapporten (dir. 2015:4). Utredningen anförde i betänkandet EU:s reviderade insolvensförordning m.m. (SOU 2016:17) att det finns ett behov av gemensamma nordiska regler om ömsesidigt erkännande av skuldsanering, men konstaterade också att detta förutsätter ett gemensamt arbete inom Norden. Utredningen underströk vidare att hänsyn måste tas till att EU har lagstiftningskompetens inom området. (Se s. 237–239.)

I lagstiftningsärendet Insolvensregister enligt 2015 års insolvensförordning (prop. 2018/19:48, bet. 2018/19:CU15, rskr. 2018/19:205) anförde regeringen att utredningens överväganden inte föranleder någon åtgärd, men att regeringen fortsätter att följa frågan. Frågan har bl.a. tagits upp inom ramen för Nordiska ämbetsmannakommittén för lagstiftningsfrågor. (Se s. 15 i propositionen.)

Tidigare behandling

Motsvarande motionsyrkanden har tidigare behandlats och avstyrkts av utskottet, bl.a. våren 2023 i betänkande 2022/23:CU7. Utskottet hänvisade till sitt ställningstagande våren 2021 (bet. 2020/21:CU10). Då pekade utskottet på att frågan nyligen hade utretts och att regeringen fortsätter att följa frågan inom det nordiska samarbetet. Riksdagen följde utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet finner inte anledning att frångå den uppfattning som tidigare redovisats, och motionsyrkandena avstyrks därför.

⁴ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2015/848 av den 20 maj 2015 om insolvensförfaranden.

Skuldsättning hos företagare

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om skuldsättning hos företagare. Utskottet hänvisar till tidigare ställningstagande. Jämför reservation 19 (SD).

Motionen

I kommittémotion 2024/25:1385 av Mikael Eskilanderesson m.fl. (SD) föreslås tillkännagivanden till regeringen om företagares skuldsättning. Motionärerna vill att regeringen tar fram förslag till åtgärder mot att företagare hamnar i privat skuldsättning i händelse av en kris som är utom företagarens påverkan (yrkande 12). Vidare vill motionärerna att regeringen tar fram förslag till åtgärder för att företagare ska kunna ta sig ur skuldsättning och ha möjlighet att återstarta sin verksamhet i händelse av kris som är utom företagarens påverkan (yrkande 13).

Företagsrekonstruktion

Riksdagen beslutade våren 2022 om en ny lag (2022:964) om företagsrekonstruktion, som trädde i kraft den 1 augusti samma år (prop. 2021/22:215, bet. 2021/22:CU22, rskr. 2021/22:375). Den nya lagen genomför EU:s s.k. insolvensdirektiv⁵ och ersätter en tidigare lag om företagsrekonstruktion från 1996. Ett av insolvensdirektivets övergripande syften är att minska antalet konkurser av i grunden fungerande företag och förbättra utsikterna för företagare att få en andra chans.

Lagen om företagsrekonstruktion syftar till att företag som i grunden är livskraftiga men som har drabbats av ekonomiska svårigheter ska få hjälp att rekonstruera sin verksamhet innan krisen har blivit så djup att en konkurs är oundviklig. Rekonstruktionsförfarandet är tillgängligt för näringsidkare – fysiska eller juridiska personer – som har ekonomiska svårigheter som innebär en risk för insolvens. Detta innebär en lägre tröskel för att få inleda ett sådant förfarande än enligt 1996 års lag. Den nya regleringen innebär vidare ett mer effektivt och ändamålsenligt rekonstruktionsförfarande än tidigare. Sålunda ska inte bara en ekonomisk uppgörelse utan även de andra åtgärder som behövs för att komma till rätta med näringsidkarens ekonomiska problem kunna fastställas i en rekonstruktionsplan med bindande verkan. Samtidigt finns det inte något hinder mot att en näringsidkare som enbart är i behov av en skulduppgörelse har detta som enda åtgärd i en rekonstruktionsplan. Genom skulduppgörelsen skrivs borgenärernas fordringar ned med en viss andel eller

⁵ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/1023 av den 20 juni 2019 om ramverk för förebyggande rekonstruktion, om skuldavskrivning och näringsförbud och om åtgärder för att göra förfaranden rörande rekonstruktion, insolvens och skuldavskrivning effektivare samt om ändring av direktiv (EU) 2017/1132 (Rekonstruktions- och insolvensdirektiv).

också ändras betalningsvillkoren. Vidare införs i den nya lagen bl.a. en rätt för den som är i rekonstruktion att säga upp varaktiga avtal i förtid, t.ex. ett kostsamt hyresavtal. För att säkerställa höga krav på kvalitet och effektivitet skärps också kraven på rekonstruktörer, och rekonstruktörerna ställs under tillsyn.

Regeringen anförde i propositionen bl.a. följande skäl för de nya reglerna (s. 100):

Väl fungerande företag är en förutsättning för ett starkt, sunt och konkurrenskraftigt näringsliv. Men även företag som i grunden är livskraftiga kan drabbas av ekonomiska problem. När företag inte i tid inser och löser sina problem kan det leda till konkurs trots att företagen hade kunnat räddas. Det kan innebära förlorade jobb och värdeförluster för samhället. Det är därför viktigt att kunna hjälpa företag med tillfälliga ekonomiska problem så att de kan komma på fötter igen. Detta har blivit än mer påtagligt under den pandemi som nu pågått i två år.

Den insolvensrättsliga lagstiftningen fyller en viktig funktion i samhället. Den syftar till att tillhandahålla de verktyg som krävs för en effektiv hantering av företag i ekonomisk kris. Ett sådant verktyg är företagsrekonstruktion. Ett väl fungerande rekonstruktionsförfarande kan inte bara hjälpa företag som i grunden är livskraftiga att komma på fötter igen utan bidrar i förlängningen även till ett konkurrenskraftigt näringsliv.

Skuldsanering för företagare

Sedan november 2016 finns bestämmelser om en särskild form av skuldsanering för företagare och närstående till företagare (F-skuldsanering). Bestämmelserna finns i lagen (2016:676) om skuldsanering för företagare (prop. 2015/16:125, bet. 2015/16:CU19, rskr. 2015/16:235). F-skuldsanering innebär att en gäldenär delvis befrias från ansvar för betalningen av de skulder som omfattas av F-skuldsaneringen.

Regleringen syftar till att minska riskerna med företagande och ge fler företagare en möjlighet till en andra chans. F-skuldsanering erbjuds överkuldsatta fysiska personer som är eller har varit engagerade i en näringsverksamhet som drivits på ett försvarligt och lojalt sätt. F-skuldsanering är alltså möjligt för såväl aktiva som tidigare aktiva företagare.

Regeringen anförde i propositionen bl.a. följande skäl för reglerna om F-skuldsanering (s. 48 f.):

Att starta och driva ett företag innebär ett risktagande och det finns alltid en viss fara för att satsningen inte går som planerat. Det kan bero på att företagaren råkar ut för sjukdom, separationer eller andra former av plötsliga kriser som påverkar hans eller hennes arbetsförmåga eller inkomst. Dessutom är företagarens verksamhet ofta beroende av omständigheter som han eller hon inte själv kan påverka. Om en kund försätts i konkurs, kan det leda till minskad – eller utebliven – inkomst. Även förändringar i omvärlden, t.ex. en konjunkturnedgång, kan ha samma effekt.

Om företaget misslyckas, kan företagaren själv drabbas av stora skulder. Dessa skulder kan uppkomma på grund av att företagaren tagit personliga lån för att kompensera utebliven inkomst från företaget eller att

han eller hon blivit betalningsansvarig för skulder som företaget inte kan betala. För den företagare som drabbats av överskuldssättning är vägen tillbaka till ett normalt liv igen många gånger lång och svår. Det är olyckligt inte bara för den enskilda individen och dennes familj, utan också för samhället i stort. En misslyckad företagssatsning kan innebära att en seriös företagare varken kan eller vill starta om på nytt. Sverige kan på så sätt gå miste om nyföretagande som hade kunnat skapa ekonomisk tillväxt och nya arbetstillfällen. Det är därför viktigt att en seriös företagare som misslyckats ges en möjlighet till en andra chans.

För att beviljas F-skuldsanering krävs bl.a. att gäldenären är insolvent och så skuldsatt att han eller hon med hänsyn till samtliga omständigheter inte kan antas ha förmåga att betala sina skulder inom överskådlig tid. Näringsverksamheten ska bedrivas – eller ha bedrivits – på ett seriöst sätt. Vidare ska det vara skäligt att F-skuldsanering beviljas med hänsyn till gäldenärens personliga och ekonomiska förhållanden. Vid skälighetsbedömningen ska särskilt beaktas bl.a. F-skuldsaneringens betydelse för gäldenärens framtida förvärvsförmåga. Om gäldenären kan visa att en F-skuldsanering t.ex. skulle kunna förbättra hans eller hennes förutsättningar att fortsätta driften av en verksamhet ska det anses tala för att F-skuldsaneringen ska beviljas.

Regelverket för F-skuldsanering sågs över i 2022 års lagstiftningsärende om en ny lag om företagsrekonstruktion i syfte att säkerställa att institutet är förenligt med insolvensdirektivets regler om skuldavskrivning för entreprenörer.

Åtgärder för att stödja företag under coronapandemin

Under coronapandemin 2020 vidtog regeringen och riksdagen bl.a. följande åtgärder för att stödja företag som drabbades av pandemins konsekvenser:

- omställningsstöd till företag baserat på omsättningstapp
- omsättningsstöd till enskilda näringsidkare baserat på större omsättnings-tapp
- korttidspermittering för minskade lönekostnader
- tillfälligt sänkta arbetsgivar- och egenavgifter
- tillfällig rabatt för fasta hyreskostnader i utsatta branscher
- utökad avsättning till periodiseringsfond
- utökat statligt ansvar för sjuklönekostnader
- anstånd med skattebetalningar
- statlig lånegaranti till små och medelstora företag.

Tidigare behandling

Utskottet har tidigare behandlat motsvarande motionsyrkanden, bl.a. under våren 2023 i betänkande 2022/23:CU17. Utskottet avstyrkte motionsyrkandena med följande motivering:

Utskottet konstaterar att riksdagen nyligen har beslutat om en ny lag om företagsrekonstruktion, som genomför EU:s insolvensdirektiv. Lagen syftar till att företag som i grunden är livskraftiga men som har drabbats av ekonomiska svårigheter ska få hjälp att rekonstruera sin verksamhet innan krisen har blivit så djup att en konkurs är oundviklig. Rekonstruktionsförfarandet är tillgängligt för näringsidkare som har ekonomiska svårigheter som innebär en risk för insolvens. Tröskeln för att få inleda ett rekonstruktionsförfarande är därmed lägre än enligt den tidigare regleringen på området. Vidare innebär de nya reglerna ett mer effektivt och ändamålsenligt rekonstruktionsförfarande än tidigare. Sålunda ska inte bara en ekonomisk uppgörelse utan även de andra åtgärder som behövs för att komma till rätta med näringsidkarens ekonomiska problem kunna fastställas i en rekonstruktionsplan med bindande verkan. Samtidigt finns det inte något hinder mot att en näringsidkare som enbart är i behov av en skulduppgörelse har detta som enda åtgärd i en rekonstruktionsplan. Genom skulduppgörelsen skrivs borgenärernas fordringar ned med en viss andel eller också ändras betalningsvillkoren. Vidare införs i den nya lagen bl.a. en rätt för den som är i rekonstruktion att säga upp varaktiga avtal i förtid, t.ex. ett kostsamt hyresavtal.

Vidare konstaterar utskottet, i likhet med tidigare, att det sedan november 2016 finns bestämmelser om en särskild form av skuldsanering för företagare, F-skuldsanering. Regleringen syftar till att minska riskerna med företagande och ge fler företagare en möjlighet till en andra chans. F-skuldsanering erbjuds överskuldatta fysiska personer som är eller har varit engagerade i en näringsverksamhet som drivits på ett försvarligt och lojalt sätt. F-skuldsanering är alltså möjligt för såväl aktiva som tidigare aktiva företagare. Regelverket för F-skuldsanering har nyligen setts över i syfte att säkerställa att institutet är förenligt med insolvensdirektivets regler om skuldavskrivning för entreprenörer.

Utöver de verktyg som den insolvensrättsliga lagstiftningen tillhandahåller för att hantera företag i kris noterar utskottet också de andra typer av åtgärder som regeringen och riksdagen har vidtagit för att stödja företag som drabbats av t.ex. coronapandemins konsekvenser. Därmed är utskottet fortfarande inte berett att föreslå någon åtgärd med anledning av motionsyrkandena, som därför avstyrks.

Riksdagen följde utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet står fast vid det ställningstagande som redovisas ovan. Motionsyrkandena avstyrks därmed.

Slutlig preskription

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om slutlig preskription. Utskottet hänvisar till pågående arbete inom Regeringskansliet. Jämför reservation 20 (SD) och 21 (V).

Motionerna

I kommittémotion 2024/25:1381 av Mikael Eskilander m.fl. (SD) yrkande 6 begärs ett tillkännagivande till regeringen om att låta utreda slutlig preskription för skulder hos inkassobolag. Det handlar om sådana inkassoskulder som inte betalas av och som inte heller lämnas över till Kronofogdemyndigheten eller domstol.

I kommittémotion 2024/25:195 av Andreas Lennkvist Manriquez m.fl. (V) yrkande 10 begärs ett tillkännagivande om att införa en slutlig preskriptionstid för skulder. Motionärerna anför att en slutlig preskription för skulder skulle ha en stor betydelse för överskulsatta och ge en möjlighet till rehabilitering och omstart.

I motion 2024/25:130 av Isak From och Åsa Karlsson (båda S) yrkande 4 föreslås ett tillkännagivande till regeringen om att införa en preskriptionstid som inte kan förlängas.

I motion 2024/25:2548 av Borian Åberg (M) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande till regeringen om att se över möjligheten att införa en absolut skuldpreskription för privata skulder.

Bakgrund

Preskriptionslagen

Bestämmelser om preskription finns i preskriptionslagen (1981:130). Att en fordran preskriberas innebär att borgenären förlorar sin rätt att kräva ut fordran. Enligt preskriptionslagen preskriberas en fordran tio år efter dess tillkomst, om inte preskriptionen avbryts dessförinnan. Preskriptionstiden är dock tre år för en fordran mot en konsument (2 §). Preskription avbryts t.ex. genom att gäldenären får ett skriftligt krav eller en skriftlig påminnelse om fordringen från borgenären (5 §). När preskriptionen avbryts påbörjas en ny preskriptionstid.

Tidigare förslag om slutlig preskription

Utredningen om överskulsättning lämnade i betänkandet Överskulsättning i creditsamhället? (SOU 2013:78) ett förslag om att införa slutlig preskription efter drygt 15 år för fordringar som fastställts av Kronofogdemyndigheten eller i domstol. Den slutliga preskriptionstidens starttidpunkt borde enligt förslaget inträffa tre månader efter fastställelse och preskriptionstiden vara 15 år i

normalfallet och 20 år för fordringar mellan privatpersoner och om skulden grundar sig på brott. Beredningen av utredningens förslag avslutades i samband med att regeringen antog en strategi för att motverka överskuld-sättning.

Jämlikhetskommissionen

Jämlikhetskommissionen föreslår i sitt betänkande En gemensam ange-lägenhet (SOU 2020:46) att det införs en bestämmelse om absolut preskription på tio år i preskriptionslagen. Jämlikhetskommissionen bedömer att skuld-sanering är ett bra verktyg men att det finns skäl att pröva även andra alternativ för en grupp av överskuldssatta. Enligt kommissionen kan en absolut preskription bidra till att fler överenskommelser mellan gäldenärer och borgenärer ingås när det finns en slutpunkt för när borgenären inte längre kan få betalt av gäldenären. Enligt kommissionen kan det sannolikt bidra till en minskning av gäldenärens totala skuldbörda utan ansökan om skuldsanering.

När det gäller invändningar mot en absolut preskription anför kommissionen bl.a. följande (vol. 2 s. 794):

Invändningar mot ett förslag om absolut preskription som har framförts i tidigare utredningar är dels den moraliska aspekten att gäldenären ska betala sina skulder, dels att det skulle kunna ha en negativ inverkan på den allmänna betalningsmoralen. Beträffande den moraliska aspekten i kritiken mot regler om absolut preskription bör enligt kommissionens mening ett proportionalitetskriterium tillämpas. Den skuldbörda som gäldenären har att hantera ska stå i rimlig proportion till det lån som ursprungligen togs. I ett betydande antal fall av överskuldssättning krävs betalning för skulder som främst består av kostnader i form av avgifter och i vissa fall höga dröjsmålsräntor. Eftersom det råder avtalsfrihet i Sverige, kan de höga dröjsmålsräntorna vara överenskomna i det ursprungliga kreditavtalet. Vid avtalstidpunkten kan gäldenärens ekonomiska situation ha varit bättre än vid den tidpunkt då skulden ska regleras.

I bedömningen av den effekt som regler om absolut preskription skulle kunna få på den allmänna betalningsmoralen kan Finland få illustrera att det inte behöver leda till en urholkning av ett samhälles betalningsmoral. Finland har till och med en högre betalningsmoral än Sverige, enligt tillgängliga statistiska data. Det är helt enkelt inte troligt att det är lockande för de flesta medborgare att vara aktuella hos Kronofogden under en längre tid för att kunna få en skuld preskriberad.

En annan invändning mot absolut preskription är att det skulle kunna leda till negativa effekter i kreditgivningen, på så sätt att kreditgivare skulle bli mer återhållsamma och att det också skulle komma att drabba även andra kredittagare i form av sämre kreditvillkor. Det skulle då kunna påverka handeln negativt. I den mån en absolut preskription gör att kredit-givare blir mer selektiva och ger krediter enbart till personer som har möjlighet och intention att återbetala dem är detta en positiv effekt som talar för en preskriptionsregel.

Det förslag som kommissionen lägger fram innebär i korthet att det införs en absolut preskription för fordringar tio år efter att borgenären fått en exeku-tionstitel. Preskriptionstiden kan under vissa förutsättningar förlängas med

fem år. Det gäller bl.a. om gäldenären har överlåtit eller undanskött egendom för att försäkra fordringsägarens möjligheter att få betalt för fordringen och om gäldenären inte har kunnat anträffas på känd hemvist inom riket och det inte har kunnat klarläggas var han eller hon har uppehållit sig. Preskriptionsförlängningar ska fastställas av allmän domstol och användas restriktivt.

Betänkandet har remitterats och förslaget i denna del bereds inom Regeringskansliet.

Överskudsättningsutredningen

Som redovisats tidigare i betänkandet har en särskild utredare haft i uppdrag att granska marknaden för konsumentkrediter och föreslå åtgärder som motverkar riskfylld kreditgivning och överskudsättning (SOU 2023:38). I uppdraget ingick bl.a. att bedöma vilka åtgärder som skulle kunna vara lämpliga för att ge redan överskudsatta konsumenter bättre förutsättningar att betala tillbaka sina skulder. Uppdraget redovisades den 29 juni 2023. När det gäller frågan om att införa en reglering om absolut preskription anför utredningen bl.a. följande (s. 209):

Under utredningsarbetet har det även förts diskussioner om möjligheterna att införa en reglering om absolut preskription. En absolut preskription sätter en bortre gräns för hur gammal en konsumentfordran tillåts bli. Med en sådan blir det inte längre möjligt för en borgenär att genom preskriptionsavbrott hålla en fordran vid liv hur länge som helst. Det har dock – både i andra utredningssammanhang och inom ramen för vår utredning – framförts starka invändningar mot en sådan ordning. Frågan om ändrade preskriptionsregler är svår. Den kräver en gedigen analys av hur en sådan reglering förhåller sig till övriga preskriptionsregler och även till vilka konsekvenserna skulle bli avseende skuldsaneringsinstitutet. Även effekterna på den allmänna betalningsmoralen skulle behöva en genomgripande analys. Något utrymme för sådana analyser har inte funnits och det har inte heller explicit ingått i vårt uppdrag att särskilt utreda den frågan. Vi lämnar därför inte något förslag om en sådan åtgärd.

Tidigare behandling

Utskottet har vid ett flertal tillfällen behandlat och avstyrkt motionsyrkanden om att införa slutlig preskription, bl.a. våren 2023 i betänkandet 2022/23:CU7. Liksom tidigare konstaterade utskottet då att Jämlikhetskommissionens förslag om slutlig preskription var föremål för beredning. Dessutom pågick Överskudsättningsutredningens uppdrag. Utskottet såg inte skäl att föregripa det pågående arbetet genom någon åtgärd från riksdagens sida. Riksdagen följde utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att Jämlikhetskommissionens förslag om att införa en absolut preskription för fordringar tio år efter att borgenären fått en exekutionstitel fortfarande bereds inom Regeringskansliet. Utskottet anser alljämt

att det pågående arbetet inte bör föregripas genom någon åtgärd från riksdagens sida. Motionsyrkandena bör därför avslås.

Kontroll vid konkursansökan

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om kontroll vid konkursansökan. Utskottet hänvisar till tidigare ställningstaganden.

Motionen

I motion 2024/25:1893 föreslår Jonny Cato (C) tillkännagivanden till regeringen om krav på utökad kontroll av identitetshandlingar vid ansökan om personlig konkurs (yrkande 1) och om att tingsrätterna vid granskning av en ansökan om personlig konkurs ska kontrollera om det finns en polisanmälan om kapad identitet (yrkande 2).

Bakgrund

Konkurslagen

Enligt konkurslagen (1987:672) görs en ansökan om konkurs skriftligen hos behörig tingsrätt. En enskilds konkursansökan ska vara egenhändigt undertecknad av sökanden eller sökandens ombud. Sedan den 1 juli 2021 är det möjligt att lämna in ansökan elektroniskt, och den ska i sådant fall skrivas under med en avancerad elektronisk underskrift (lagstiftningsärendet om en effektivare konkurshantering, prop. 2020/21:148, bet. 2020/21:CU19, rskr. 2020/21:318). Sökanden ska vidare ange och styrka de omständigheter som gör domstolen behörig, om de inte är kända. För en fysisk person görs detta genom att ett hemortsbevis (personbevis) bifogas. (Se 2 kap. 1 och 2 §§.)

En uppgift av gäldenären om att han eller hon är insolvent ska godtas av domstolen, om det inte finns särskilda skäl att inte göra det (2 kap. 7 §). Enligt huvudregeln ska en ansökan som uppfyller de formella kraven prövas genast – utan förhandling – om gäldenären är sökande (2 kap. 14 §). En konkursansökan får inte återkallas efter att ett beslut om konkurs har meddelats. Beslutet kan dock överklagas och hävas i högre instans. (Se 2 kap. 22 §.)

I samband med att möjligheten till elektronisk konkursansökan infördes 2021 anförde regeringen i propositionen följande om förfalskade ansökningar (s. 38):

I samband med att det förekommit att någon förfalskat en gäldenärs ansökan och på så sätt fått gäldenären felaktigt försatt i konkurs har det framförts krav på att endast tillåta ansökningar som görs med elektronisk underskrift. Att helt övergå till digital ingivning och alltså förbjuda att ansökan görs på papper med traditionell underskrift skulle dock föra för långt. I de fall en enskild kan ansöka digitalt till domstolar och andra

myndigheter utgör detta i regel ett alternativ till ingivning med post. Även om utvecklingen går i riktning mot att allt fler använder digital kommunikation, har inte alla gäldenärer tillgång till internet och personer med betalningssvårigheter kan dessutom ha svårt att få tillgång till e-legitimation och andra elektroniska identifieringsmöjligheter. Traditionellt ingivande kan vidare behöva ske i situationer där tekniken fallerar (jfr prop. 2017/18:126).

Kravet på egenhändigt undertecknande bör alltså vara kvar men kompletteras med en möjlighet att digitalt göra en ansökan som uppfyller tillräckliga krav på säkerhet. I likhet med vad som skett på andra håll bör det föreskrivas att en ansökan då ska ske med användande av en sådan avancerad elektronisk underskrift som avses i artikel 3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 910/2014 om elektronisk identifiering och betrodda tjänster för elektroniska transaktioner på den inre marknaden och om upphävande av direktiv 1999/93/EG (jfr prop. 2015/16:72 s. 33 f.).

Olovlig identitetsanvändning

I juli 2016 infördes olovlig identitetsanvändning som ett nytt brott i 4 kap. 6 b § brottsbalken (prop. 2015/16:150, bet. 2015/16:JuU29, rskr. 2015/16:240). Straffbestämmelsen syftar till att motverka missbruk av identitetsuppgifter och ge skydd mot den integritetskränkning det innebär att få dessa utnyttjade. För straffansvar krävs att någon utger sig för att vara en annan person genom att olovligen använda den personens identitetsuppgifter och därigenom ger upphov till skada eller olägenhet för honom eller henne. Straffet ska vara böter eller fängelse i högst två år.

Tidigare behandling

Motsvarande motionsyrkanden behandlades av utskottet i 2021 års lagstiftningsärendet om en effektivare konkurshantering. Vid det tillfället avstyrktes motionsyrkandena, och riksdagen följde utskottets förslag. Utskottet lämnade följande motivering:

I likhet med regeringen anser inte utskottet att det finns skäl att helt avskaffa möjligheten att lämna in en egenhändigt undertecknad konkursansökan i pappersform. Det kan uppstå situationer, t.ex. när tekniken inte fungerar, som gör att det bör vara möjligt att lämna in en konkursansökan på detta sätt.

Det är givetvis olyckligt om en enskild eller juridisk person skulle försättas i konkurs efter en falsk eller obehörig ansökan. Även om ett konkursbeslut snabbt kan hävas efter ett överklagande kan detta innebära betydande problem för den som drabbas. Mot detta intresse står dock kravet på att en konkursansökan ska hanteras skyndsamt. Att ålägga domstolarna en skyldighet att vidta särskilda kontrollåtgärder vid varje konkursansökan skulle vara både tids- och resurskrävande. I de fall en ansökan ger upphov till misstankar om att den är förfalskad eller om det finns andra tveksamheter har domstolarna dessutom alltid möjlighet att utreda saken (jfr 33 kap. 2 a § rättegångsbalken). [...]

Till detta kommer att det sedan 2016 är straffbart enligt en särskild straffbestämmelse i brottsbalken att olovligen använda någon annans identitetsuppgifter. Straffbestämmelsen syftar till att motverka missbruk

av identitetsuppgifter, och genom kriminaliseringen får den drabbade bättre möjlighet att ta till vara sin rätt. Det lagförslag som utskottet har ställt sig bakom innebär att en konkursansökan ska kunna ges in digitalt och skrivas under med en avancerad elektronisk underskrift. Den nya ordning som nu införs kommer att innebära en säkrare kontroll av sökandens identitet i de fall konkursansökan ges in elektroniskt. Det som anförs i motionerna om bättre identitetskontroll med bank-id eller annan elektronisk legitimering måste enligt utskottet anses vara tillgodosett genom den nya ordning som nu införs. Mot bakgrund av det som utskottet ovan anför är utskottet inte heller berett att föreslå ett tillkännagivande med anledning av vad som i övrigt anförs i motionerna. De bör därför avslås.

Utskottet behandlade därefter motsvarande motionsyrkanden våren 2023 (bet. 2022/23:CU7). Utskottet stod då fast vid den uppfattning som tidigare redovisats och avstyrkte motionsyrkandena. Riksdagen följde utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet står fast vid den uppfattning som tidigare redovisats. Motionsyrkandena avstyrks därför.

Avlägsnande av otillåtna bosättningar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om avlägsnande av otillåtna bosättningar. Utskottet hänvisar till tidigare ställningstaganden. Jämför reservation 22 (SD).

Motionen

I kommittémotion 2024/25:1385 av Mikael Eskilander m.fl. (SD) föreslås tillkännagivanden till regeringen om att drabbade markägare aldrig ska belastas med kostnader eller förlora inkomst till följd av otillåtna bosättningar (yrkande 8) och om att sådana bosättningar med barn ska hanteras genom en snabb process (yrkande 9).

Reglerna om avlägsnande

Övergripande om det nya avlägsnandeförfarandet

Den som bosätter sig på någon annans mark utan tillstånd och utan att ha stöd för detta i allemansrätten gör sig i regel skyldig till ett brott, och Polismyndigheten har därför i de flesta fall legala förutsättningar att ingripa mot otillåtna bosättningar. Som ett alternativ till ett polisiärt ingripande infördes i juli 2017 en ny form av särskild handräckning som gäller avflyttning vid en otillåten besittningsrubbing, s.k. avlägsnande (prop. 2016/17:159, bet. 2016/17:CU13, rskr. 2016/17:275). Det handlar alltså om ett alternativt

förfarande som markägaren kan använda sig av för att få hjälp med att avlägsna en otillåten bosättning.

Bestämmelserna om det nya avlägsnandeförfarandet finns i lagen (1990:746) om betalningsföreläggande och handräckning, förkortad LBH, och i utsökningsbalken. De nya reglerna syftar till att göra det enklare för markägare att få tillbaka besittningen av sin mark, samtidigt som de som uppehåller sig på platsen tillförsäkras en rättssäker process. Avlägsnandeförfarandet innebär bl.a. att det under vissa förutsättningar är möjligt att ansöka om avlägsnande utan att behöva lämna uppgifter om vilka svarandena är, och avlägsnandet kan även genomföras mot personer som har tillkommit efter det att ansökan lämnades in. Särskilda bestämmelser ska skydda rättssäkerheten vid ett avlägsnande. Sålunda ska Kronofogdemyndigheten bl.a. göra en intresseavvägning när myndigheten prövar hur och när ett avlägsnande ska genomföras, och myndigheten kan även meddela anstånd med avlägsnandet. Särskild hänsyn ska tas till om det finns barn på platsen.

Kostnader i mål om avlägsnande

För att Kronofogdemyndigheten ska kunna pröva en ansökan om avlägsnande måste sökanden, liksom vid annan särskild handräckning, betala en ansökningsavgift på 300 kronor (1 § förordningen [1992:1094] om avgifter vid Kronofogdemyndigheten, förkortad FAK). Samma ansökan kan rikta sig mot flera svarande om ansökan stöder sig på väsentligen samma grund. Det innebär att även om en ansökan omfattar flera svarande betalas bara en ansökningsavgift. Om Kronofogdemyndigheten meddelar utslag har sökanden rätt till ersättning för sina kostnader i den summariska processen (46 § LBH). De kostnader som kan ersättas är bl.a. ansökningsavgiften, kostnader för eget arbete med anledning av målet och arvode till ombud eller biträde. Ersättningen för eget arbete och för ombud eller biträde får dock endast om det finns särskilda skäl bestämmas till ett högre belopp än 420 kronor. (Se 48 § LBH.)

När sökanden begär verkställighet av ett utslag om avlägsnande, liksom vid annan verkställighet, ska viss ersättning för förrättningskostnader betalas i form av en s.k. grundavgift och en särskild avgift för kostnader (17 kap. 1 § utsökningsbalken och 2 § FAK). Dessa kostnader har begränsats vid verkställighet av ett avlägsnande jämfört med annan slags verkställighet. Sålunda har grundavgiften, som tas ut för varje svarande mot vilken verkställighet söks, sänkts från 600 till 300 kronor (5 a och 6 §§ FAK). Vidare har det införts ett tak som innebär att sökandens totala kostnad för grundavgifter vid ett avlägsnande är högst 3 000 kronor, dvs. oavsett antalet svarande (15 a § FAK). Dessutom ansvarar sökanden inte för kostnader för förvaring av svarandens egendom eller för andra åtgärder som väsentligen avser att skydda svaranden mot förlust. Detsamma gäller för kostnader som uppstår vid försäljning av sådan egendom som inte har tagits om hand. (Se 17 kap. 3 § utsökningsbalken.) Utöver detta gäller att Kronofogdemyndigheten under vissa

förutsättningar får medge befrielse helt eller delvis från skyldigheten att betala förrättningskostnaderna (17 kap. 4 § utsökningsbalken och 13 § FAK).

Hantering av otillåtna bosättningar med barn

Ett av syftena bakom det nya avlägsnandeförfarandet är att tillförsäkra att barnperspektivet beaktas i högre utsträckning än tidigare. I förfarandet ska man alltså ta särskild hänsyn till om det finns barn på platsen. För att socialnämnden ska kunna fullgöra sin uppgift att förebygga, erbjuda stödinsatser eller vidta åtgärder till skydd för barn som befinner sig i en tillfällig boplatz har en ändring gjorts i 9 § förordningen (1991:1339) om betalningsföreläggande och handräckning. Där anges att Kronofogdemyndigheten genast ska underrätta socialnämnden i den kommun där avlägsnandet enligt ansökan ska ske. Det ska framgå av underrättelsen om det kan antas att avlägsnandet avser barn. Syftet med förordningsändringen är att säkerställa att socialnämnden får information i ett så tidigt skede som möjligt i processen. I propositionen anförde regeringen bl.a. följande om barnrättsperspektivet (s. 58–59):

Flera av de förslag som lämnas gör det möjligt för Kronofogdemyndigheten att särskilt beakta det förhållandet att det kan antas finnas barn på platsen. Kronofogdemyndigheten ska bl.a. göra en proportionalitetsbedömning vid prövning av om ett interimistiskt beslut eller ett utslag ska meddelas. Vid verkställighet av ett avlägsnande ska en intresseavvägning göras. Vid dessa bedömningar ska särskild hänsyn tas till om åtgärden avser barn. Om så är fallet kan det finnas anledning att avvakta med verkställigheten för att socialnämnden ska kunna göra en bedömning av hjälpbehovet. Även när det gäller förslaget att Kronofogdemyndigheten ska kunna meddela anstånd med verkställigheten om det behövs av hänsyn till svaranden, måste särskild hänsyn tas till om barn omfattas av avlägsnandet. Förslaget om att det ska finnas en tidsfrist för när ett utslag om avlägsnande tidigast får verkställas förväntas ge bättre förutsättningar att ta till vara barns rättigheter. Förslagen bedöms sammanfattningsvis tillförsäkra att barnrättsperspektivet beaktas under processen i större utsträckning än vad som är fallet i dag.

Utvärdering av reglerna om avlägsnande

På uppdrag av regeringen har Kronofogdemyndigheten gjort en uppföljning och utvärdering av hur de nya reglerna om avlägsnande fungerar i praktiken. Uppdraget redovisades i en rapport från oktober 2018 (rapport 840 14395-18/113).

I rapporten anförts att reglerna om avlägsnande har inneburit en bättre anpassad process som på ett enklare, billigare och mer rättssäkert sätt gör det möjligt för markägare att få tillbaka besittningen av sin mark. Avsikterna med lagstiftningen har fått ett tydligt genomslag i den praktiska tillämpningen. Samtidigt med den nya lagstiftningen har polisen sedan 2016 förändrat sitt arbetssätt för att ingripa tidigare vid fall av olovlig bosättning, vilket bedöms

vara en bidragande orsak till att ärendevolymerna hos Kronofogdemyndigheten har sjunkit. Det är sällan som Kronofogdemyndigheten har behövt verkställa ett avlägsnande.

När det gäller frågan om kostnadsansvar redovisas att kostnader som inte kan tas ut av svaranden nästan uteslutande belastar Kronofogdemyndigheten. Vidare har företrädare för fastighetsägare uppgett att kostnaderna för otillåtna bosättningar har minskat. Detta beror på att den ökade effektiviteten i förfarandet har medfört att antalet mer omfattande olovliga boenden har minskat, och därmed har även kostnader för sanering och städning minskat.

När det gäller barnrättsperspektivet anförs i rapporten att enkätsvar visar att medvetenheten om barns rättigheter är hög både hos Kronofogdemyndighetens handläggare och hos sökandena. Möjligheterna att upptäcka och flagga för att barn finns på den plats som avlägsnandet avser är goda under förfarandet. Inte heller har det tydligare barnrättsperspektivet fördröjt eller försvårat Kronofogdemyndighetens handläggning. Myndigheten har inte påträffat barn vare sig vid delgivning eller vid verkställighet.

Kronofogdemyndigheten har sammanfattningsvis inte ansett det motiverat att föreslå några ändringar i lagstiftningen med anledning av sin utvärdering.

Tidigare behandling

Motsvarande motionsyrkanden har behandlats av utskottet vid ett flertal tillfällen, bl.a. våren 2023 i betänkande 2022/23:CU7. Motionsyrkandena avstyrktes då med följande motivering:

Inledningsvis konstaterar utskottet att den som bosätter sig på någon annans mark utan tillstånd och utan att ha stöd för detta i allemansrätten i regel gör sig skyldig till ett brott, och Polismyndigheten har därför i de flesta fall legala förutsättningar att ingripa mot otillåtna bosättningar. Det särskilda avlägsnandeförfarande som infördes 2017 är ett alternativ till ett polisiärt ingripande som markägaren kan använda sig av för att få hjälp med att avlägsna en otillåten bosättning.

I övrigt står utskottet fast vid den uppfattning som det tidigare redovisat i saken, och motionsyrkandena avstyrks därför.

Riksdagen följde utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har ingen annan uppfattning än den som tidigare redovisats, och motionsyrkandena avstyrks därför.

Reservationer

1. **Vårdnadshavares skadeståndsansvar, punkt 2 (SD)**

av Mikael Eskilandersson (SD), Rashid Farivar (SD), Björn Tidland (SD) och Mats Hellhoff (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2024/25:1368 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkande 1.

Ställningstagande

De senaste åren har barn allt oftare dragits in i gängkriminalitet. Gängen tvingar och utnyttjar underåriga för att leverera vapen och droger, och barnen får även i uppgift att utföra andra grova brott. Dessa barn utsätter sina offer och omgivningen för våld, övergrepp och olika former av skador. Detta är ett mycket allvarligt problem. Även om det huvudsakliga ansvaret ligger hos de gängkriminella har även barnens föräldrar ett ansvar. Enligt vår mening behöver dock föräldrarnas ansvar utökas, bl.a. genom ett tydligare och bredare skadeståndsansvar för de barn som begått brott. Lagstiftningen måste bli tydligare, och skadeståndsansvaret för föräldrarna bör gälla i fler sammanhang och med en högre ersättningsnivå. I dag är detta skadeståndsansvar begränsat till en femtedel av prisbasbeloppet per händelse, vilket vi menar är alltför lågt.

Regeringen bör återkomma med lagförslag som tillgodoser det som redovisas ovan. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

2. **Det allmännas skadeståndsansvar, punkt 3 (SD)**

av Mikael Eskilandersson (SD), Rashid Farivar (SD), Björn Tidland (SD) och Mats Hellhoff (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2024/25:1368 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkande 3.

Ställningstagande

I flera sammanhang har det framkommit brister i skyddsnetet för barn som drabbats av brott. Det handlar bl.a. om att aktörer som har fått kännedom om att barn far illa inte har agerat tillräckligt för att skydda barnet. Det är vidare inte ovanligt att myndigheterna saknar en helhetsbild när det gäller barnets situation, dess behov och vad barnet råkat ut för. Ofta brister det även i samverkan mellan involverade samhällsaktörer, såsom socialtjänst, polis, hälso- och sjukvård samt skola. För att komma till rätta med detta behövs flera åtgärder, och bl.a. bör skadeståndsansvaret för samhällsinstanser förstärkas. Det allmännas skadeståndsansvar vid fel eller försummelse vid myndighetsutövning regleras i 3 kap. skadeståndslagen. Vi menar att myndigheter som brister i sitt agerande kring barn som farit illa och/eller riskerar att fortsätta fara illa, bör få ett tydligare och ökat skadeståndsansvar enligt dessa bestämmelser.

Regeringen bör återkomma med lagförslag som tillgodoser det som redovisas ovan. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

3. Uppdrag om ökad skadeståndsrättslig information, punkt 6 (SD)

av Mikael Eskilander (SD), Rashid Farivar (SD), Björn Tidland (SD) och Mats Hellhoff (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2024/25:1368 av Mikael Eskilander m.fl. (SD) yrkande 5.

Ställningstagande

Den information om skadestånd som finns tillgänglig hos olika myndigheter och som ges till de drabbade är ofta otillräcklig. Därför bör berörda myndigheter få i uppdrag att på ett tydligt och lättillgängligt sätt informera drabbade personer om möjligheter att söka skadestånd och vad reglerna innebär. Det är en uppgift för regeringen att ta nödvändiga initiativ. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

4. Ersättning vid frihetsberövande, punkt 8 (SD)

av Mikael Eskilandersson (SD), Rashid Farivar (SD), Björn Tidland (SD) och Mats Hellhoff (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2024/25:1368 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkande 2.

Ställningstagande

Den rådande ordningen där den som varit frihetsberövad kan få en omfattande ersättning trots att han eller hon har begått och dömts för brott, samtidigt som brottsoffer får ett lägre skadestånd, är enligt vår mening inte acceptabel. I juni 2023 tillsatte regeringen utredningen Ersättningsregler med brottsoffret i fokus. I utredningens direktiv ingår att se över om rätten till frihetsberövande-ersättning ska begränsas. Det är dock inte tillräckligt. Vi anser att ingen ersättning över huvud taget ska gå till den som har begått och dömts för brott.

Regeringen bör återkomma med lagförslag som tillgodoser det som redovisas ovan. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

5. Hemförsäkring, punkt 9 (S)

av Jennie Nilsson (S), Leif Nysmed (S), Laila Naraghi (S), Anna-Belle Strömberg (S) och Markus Kallifatides (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2024/25:3074 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkande 15 och
avslår motion
2024/25:3096 av Markus Wiechel (SD) yrkande 2.

Ställningstagande

Många försäkringsbolag tillämpar försäkringsvillkor som innebär att rätts-skyddet i en hemförsäkring omfattar vårdnadstvister först när det har gått ett

år efter parternas separation. Ett sådant karensvillkor är oförmånligt för försäkringstagaren och riskerar att slå hårt mot våldsutsatta kvinnor med begränsade medel att betala för ett ombud. Det är således svårt för en våldsutsatt kvinna att skydda sig mot förövarens fortsatta våld när han använder barnen i en vårdnadstvist för att komma åt både kvinnan och barnen. Vidare kan det leda till en stor ojämlikhet i processen och ytterst till att den ekonomiskt svagare parten ger upp och inte orkar strida för sina barns intressen.

Regeringen bör därför se över möjligheten att låta rättsskyddet i en hemförsäkring omfatta vårdnadstvister med någon som den försäkrade varit gift eller sambo med utan något villkor om karenstid. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

6. Övriga försäkringsavtalsrättsliga frågor, punkt 10 (S)

av Jennie Nilsson (S), Leif Nysmed (S), Laila Naraghi (S), Anna-Belle Strömberg (S) och Markus Kallifatides (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 48 och avslår motion

2024/25:1324 av Märta Stenevi m.fl. (MP).

Ställningstagande

Otydliga prisuppgifter och avtalsvillkor från försäkringsbolag gör det svårt för konsumenter att göra medvetna och väl avvägda val. Det kan även leda till att konsumenter avstår från att teckna försäkringar. Därför vill vi se bättre jämförelseverktyg mellan olika försäkringsbolag. Försäkringsbolagen bör även tydligt kommunicera vad som ingår i försäkringen. Det är en uppgift för regeringen att ta nödvändiga initiativ. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

7. Övriga försäkringsavtalsrättsliga frågor, punkt 10 (MP)

av Katarina Luhr (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:1324 av Märta Stenevi m.fl. (MP) och
avslår motion

2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 48.

Ställningstagande

Att drabbas av en svår olycka med omfattande skador till följd är en tragedi för den enskilde oavsett omständigheter. Ofta behövs rehabilitering under lång tid, och skadorna kan kvarstå under flera år. Försäkringsbolagen säljer sina försäkringar med löfte om att trygga inkomstbortfall och säkra möjligheten till rehabilitering, men frågan är hur bolagen lever upp till sina löften. Alltför många vittnar om utdragna processer vid allvarliga skador. I värsta fall tvingas den skadedrabbade processa i domstol för att få rätt till försäkringsersättning. Flera i denna grupp drabbas även av långsam handläggning hos försäkringsbolagen. Omfattningen av dessa problem är i dagsläget oklar. Därför behöver regeringen skyndsamt genomföra en översyn som granskar de nämnda frågorna. Det är en uppgift för regeringen att ta nödvändiga initiativ. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

8. Utmätningsförbudet, punkt 11 (SD)

av Mikael Eskilanderesson (SD), Rashid Farivar (SD), Björn Tidland (SD) och Mats Hellhoff (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:1381 av Mikael Eskilanderesson m.fl. (SD) yrkande 9.

Ställningstagande

Vi konstaterar att regeringen i juni 2023 tillsatte utredningen Ersättningsregler med brottsoffret i fokus och att en del av utredningens uppdrag är att se över utmätningsförbudets omfattning. Det återstår att se vilka förslag som utredningen kommer att lägga fram. Vi anser emellertid att alla slags skadestånd som en gäldenär tillerkänns ska vara omedelbart utmättningsbara för samtliga fordringsägare. Regeringen bör därför återkomma med ett lagförslag som tillgodoser detta. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

9. Utmätning efter bristande kreditprövning, punkt 12 (S, V, MP)

av Malcolm Momodou Jallow (V), Jennie Nilsson (S), Leif Nysmed (S), Laila Naraghi (S), Anna-Belle Strömberg (S), Katarina Luhr (MP) och Markus Kallifatides (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna

2024/25:195 av Andreas Lennkvist Manriquez m.fl. (V) yrkande 11 och 2024/25:3074 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkande 10.

Ställningstagande

Överskuldssättning är ett stort samhällsproblem. Oseriösa kreditgivningsföretag brister ofta i sin kreditprövning och beviljar lån trots att det är uppenbart att låntagaren kommer få svårt att betala tillbaka. Det förekommer att dessa företag även bedriver inkassoverksamhet för att tjäna ytterligare pengar på de låntagare som inte kan betala tillbaka. I slutändan vänder sig företagen till Kronofogdemyndigheten. Den bristfälliga kreditprövningen påverkar dock inte företagets möjligheter att driva in skulderna genom myndighetens försorg. Det är inte acceptabelt.

För att skapa incitament för långgivare att utföra ordentliga kreditprövningar menar vi att de företag som inte gör detta bör tvingas att ta ett större ekonomiskt ansvar när skulderna hamnar hos Kronofogdemyndigheten. Därför bör regeringen återkomma med ett förslag som innebär att företag som brister i kreditprövningen ska stå för en större kostnad vid verkställighet hos Kronofogdemyndigheten. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

10. Utmätning i övrigt, punkt 13 (SD)

av Mikael Eskilandersson (SD), Rashid Farivar (SD), Björn Tidland (SD) och Mats Hellhoff (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2024/25:1381 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkandena 10 och 11 samt
2024/25:1385 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkande 5.

Ställningstagande

Genom lagändringar 2022 blev det lättare för Kronofogdemyndigheten att utmäta tillgångar från personer med skulder utan att själva vara på plats. Lagändringarna syftade bl.a. till att försvåra för den organiserade brottsligheten, och vi kan konstatera att utfallet hittills har varit positivt. Nu bör dock Kronofogdemyndigheten också få ytterligare möjligheter att utmäta fordon som ägs av gäldenären men är registrerade på en annan person för att undkomma utmätning. Vidare menar vi att utmätningssystemet behöver bli ännu mer effektivt och ge signaler om att man utmäter allt som kan utmätas. Dessutom behöver Kronofogdemyndigheten fördjupa sitt samarbete och informationsutbyte med andra myndigheter.

Det är en uppgift för regeringen att ta nödvändiga initiativ. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

11. Normalbeloppen vid löneutmätning, punkt 14 (V)

av Malcolm Momodou Jallow (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2024/25:195 av Andreas Lennkvist Manriquez m.fl. (V) yrkande 6.

Ställningstagande

Normalbeloppen vid löneutmätning justeras en gång per år utifrån förändringen av det allmänna prisläget, och det saknas laglig möjlighet att besluta om nya normalbelopp utöver den årliga ändringen. Under de senaste åren med hög inflation har dock priserna stigit väldigt snabbt. Detta slår mycket hårt mot dem som står under löneutmätning. Kronofogdemyndigheten och andra som möter skuldsatta personer beskriver en situation där dessa har allt svårare att få vardagen att gå ihop. Tuffast är det för barnfamiljer. Det finns en oro för att den höga inflationen kan leda till att skuldsatta drar på sig nya skulder. Jag anser att det nuvarande regelverket är alldeles för stelt och oflexibelt. Systemet behöver anpassas för att kunna möta kraftiga prisökningar under ett år.

Regeringen bör därför ta initiativ till en lagändring som gör det möjligt att justera normalbeloppen vid utmätning flera gånger under ett och samma år i

tider av ovanligt hög inflation och/eller kostnadsökningar. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

12. Barnkonsekvensanalys av det insolvensrättsliga regelverket, punkt 15 (V)

av Malcolm Momodou Jallow (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkänner detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:195 av Andreas Lennkvist Manriquez m.fl. (V) yrkande 7.

Ställningstagande

En grupp som drabbas hårt av överskuldssättning är barn till föräldrar som är överskuldssatta. Barnombudsmannen har i samband med tidigare utredningar framfört kritik mot att barnens rättigheter inte blivit tillräckligt belysta. I en utredning från 2013 beskriver Socialstyrelsen att barn som växer upp i överskuldssatta familjer drabbas hårt av ett mycket utsatt ekonomiskt läge och att dessa familjers livsvillkor sannolikt hör till de sämre i samhället. Barnen upplever ofta att de tidigt måste sätta sig in i familjens ekonomiska situation, vilket kan göra att skola och fritid blir lidande. År 2022 hade över 180 000 barn i Sverige föräldrar med skulder hos Kronofogdemyndigheten eller föräldrar som var föremål för skuldsanering. Trots de välkomna, nyligen genomförda, lagändringarna om bl.a. höjda normalbelopp för barnfamiljer anser jag att reglerna i samband med överskuldssättning inte tar tillräcklig hänsyn till barnens situation. Det behövs därför en ordentlig barnkonsekvensanalys av dagens regelverk, liksom förslag på åtgärder som förbättrar situationen för alla barn och unga som lever i familjer med överskuldssättning.

Det är en uppgift för regeringen att ta nödvändiga initiativ. Vad som har anförts ovan bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

13. Skuldsanering av vissa slags skulder, punkt 16 (SD)

av Mikael Eskilander (SD), Rashid Farivar (SD), Björn Tidland (SD) och Mats Hellhoff (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:1381 av Mikael Eskilander sson m.fl. (SD) yrkandena 13 och 14 samt avslår motion

2024/25:195 av Andreas Lennkvist Manriquez m.fl. (V) yrkande 8.

Ställningstagande

Det är orimligt att brottsoffer mister hela eller delar av sitt skadestånd på grund av att gärningspersonen beviljas skuldsanering. Den nuvarande ordningen med en allmän skälighetsbedömning där omständigheterna vid skuldernas tillkomst beaktas särskilt är enligt vår mening inte tillräcklig. Lagstiftningen bör ändras på så sätt att skadeståndsfordringar som grundar sig på brott inte ska kunna omfattas av skuldsanering.

I Danmark beviljas i regel inte skuldsanering om gäldenären har agerat oansvarigt i ekonomiska frågor och t.ex. tagit en oproportionerlig risk i förhållande till sin ekonomiska situation eller lånat till konsumtion. En utredning bör undersöka om en liknande ordning kan införas i Sverige. Det är en uppgift för regeringen att ta nödvändiga initiativ. Vad som har anförts ovan bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

14. Skuldsanering av vissa slags skulder, punkt 16 (V, MP)

av Malcolm Momodou Jallow (V) och Katarina Luhr (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:195 av Andreas Lennkvist Manriquez m.fl. (V) yrkande 8 och avslår motion

2024/25:1381 av Mikael Eskilander sson m.fl. (SD) yrkandena 13 och 14.

Ställningstagande

Länsstyrelsen i Östergötland lyfter i rapporten En väg ut! – Det ekonomiska våldet i nära relationer (2020) fram de hinder som kan finnas för en våldsutsatt kvinna att genomgå skuldsanering. Rapporten uppmärksammar bl.a. att en del kvinnor som har brutit upp och som har barn boende på heltid inte vågar söka underhållsstöd av rädsla för det som benämns eftervåld. Kvinnorna nekas då skuldsanering eftersom de inte har uttömt alla möjliga ekonomiska resurser som barnen har rätt till. Det är viktigt att skuldsaneringssystemet inte hindrar

kvinnor från att göra sig fria från både skulder och våld. Regelverket för skuldsanering bör därför utredas med inriktningen att regelverket ska vara ändamålsenligt och inte hindra kvinnor från att ta sig ur relationer där det förekommer ekonomiskt våld.

Det är en uppgift för regeringen att ta nödvändiga initiativ. Vad som har anförts ovan bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

15. Betalningsplanen vid skuldsanering, punkt 17 (SD)

av Mikael Eskilandersson (SD), Rashid Farivar (SD), Björn Tidland (SD) och Mats Hellhoff (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:1381 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkande 12 och avslår motionerna

2024/25:195 av Andreas Lennkvist Manriquez m.fl. (V) yrkande 5 och

2024/25:2957 av Anne-Li Sjölund m.fl. (C) yrkande 10.

Ställningstagande

Syftet med skuldsanering är att ge den överskuldssatta personen möjlighet att lösa sina ekonomiska bekymmer samtidigt som borgenärerna får åtminstone en del av sina fordringar betalda. För den gäldenär som inte har försörjningsansvar för barn bör fokus ligga på en hög återbetalningsgrad och att borgenärerna får tillbaka så mycket som möjligt. Därför finns det enligt vår mening inte skäl för betalningsfria månader för samtliga gäldenärer, utan detta bör vara förbehållet barnfamiljer. Barn till överskuldssatta föräldrar ges på detta sätt en dragligare tillvaro kring sommarlov och jul.

Regeringen bör därför återkomma med ett förslag till lagändring som innebär att enbart gäldenärer med försörjningsansvar för barn ska ha rätt till två betalningsfria månader per år. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

16. Betalningsplanen vid skuldsanering, punkt 17 (V)

av Malcolm Momodou Jallow (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:195 av Andreas Lennkvist Manriquez m.fl. (V) yrkande 5 och avslår motionerna

2024/25:1381 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkande 12 och

2024/25:2957 av Anne-Li Sjölund m.fl. (C) yrkande 10.

Ställningstagande

Överskudsättning är en katastrof för de som drabbas och särskilt för de som fastnat i skuldfällan under lång tid, s.k. evighetsgäldenärer. Det var därför positivt när den nya skuldsaneringslagen infördes 2016, vilken innebar att det blev enklare att få skuldsanering. Regleringen innebär att betalningsplanen i fler fall än tidigare ska kunna bestämmas till kortare tid än fem år, vilket är ett steg i rätt riktning. Jag menar dock att det finns utrymme för ytterligare förbättringar. Enligt min mening borde betalningsplanen som huvudregel bestämmas till tre år i stället för fem. Kortare betalningsplaner i kombination med två betalningsfria månader per år, skulle ge ännu bättre förutsättningar för överskudsatta att klara av en skuldsanering och få en andra chans utan alltför hård belastning på gäldenären.

Regeringen bör därför återkomma med ett förslag som innebär att huvudregeln för betalningsplanens längd vid skuldsanering för privatpersoner minskas från fem till tre år med två betalningsfria månader per år. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

17. Betalningsplanen vid skuldsanering, punkt 17 (C)

av Alireza Akhondi (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:2957 av Anne-Li Sjölund m.fl. (C) yrkande 10 och avslår motionerna

2024/25:195 av Andreas Lennkvist Manriquez m.fl. (V) yrkande 5 och

2024/25:1381 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkande 12.

Ställningstagande

Med den skuldsaneringslag som infördes 2016 har det blivit enklare att ansöka om skuldsanering, och antalet sökande har också ökat. En skuldsanering innebär ofta en livsavgörande vändning för den skuldsatta personen. Det finns

dock utrymme för förbättringar av den nuvarande regleringen. Jag anser att det är viktigt att förkorta gäldenärernas totala överskudsättningsperiod så att de så snart som möjligt kan bli ekonomiskt rehabiliterade och komma tillbaka till ett normalt samhällsliv. Jag menar alltså att det vore bättre att gäldenärerna snabbt befrias från skulderna än att de får tidsbegränsade avbetalningsfria perioder under de år som skuldsaneringen pågår. I betänkandet Vägen tillbaka för överskudsatta (SOU 2008:82) föreslogs en treårig betalningsplan som huvudregel. Även Konsumentverket och Kronofogdemyndigheten har framhållit fördelarna med en treårig betalningsplan.

Regeringen bör därför återkomma till riksdagen med ett lagförslag som innebär att betalningsplanen vid skuldsanering för privatpersoner som huvudregel ska bestämmas till tre år utan några betalningsfria månader. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

18. Nordiska regler om skuldsanering, punkt 18 (SD)

av Mikael Eskilander (SD), Rashid Farivar (SD), Björn Tidland (SD) och Mats Hellhoff (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkänner detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2024/25:1385 av Mikael Eskilander m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Redan 1933 ingick de nordiska länderna en konvention om konkurser. I dagsläget finns det dock inte några regler om att ett beslut om skuldsanering ska erkännas i ett annat nordiskt land, med undantag för Finland och Sverige som omfattas av EU:s insolvensförordning. Detta skapar problem för en enskild gäldenär som efter att ha beviljats skuldsanering vill bosätta sig eller arbeta i något av våra grannländer.

I en rapport som presenterades 2010 på uppdrag av Nordiska ministerrådet, Nordisk gäldssanering (Temanord 2010:598), föreslogs en modell för en nordisk reglering. Frågan behandlades även i betänkandet EU:s reviderade insolvensförordning m.m. (SOU 2016:17). I betänkandet bedömde utredningen att det finns ett behov av gemensamma nordiska regler, men man konstaterade också att detta förutsätter ett gemensamt arbete inom Norden. Att det för närvarande inte pågår något arbete på området i de övriga nordiska länderna bör inte hindra Sverige från att ta det första steget mot att införa gemensamma regler i hela Norden. Vi anser därför att regeringen bör ta initiativ till ett gemensamt regelverk om ömsesidigt erkännande av beslut om

skuldsanering i Norden. Regeringen bör även ta initiativ till en process för att uppmuntra våra grannländer att fatta beslut om ömsesidigt erkännande vid skuldsanering.

Det som har anförts ovan bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

19. Skuldsättning hos företagare, punkt 19 (SD)

av Mikael Eskilander (SD), Rashid Farivar (SD), Björn Tidland (SD) och Mats Hellhoff (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:1385 av Mikael Eskilander m.fl. (SD) yrkandena 12 och 13.

Ställningstagande

Företagande är en grundpelare i samhällsekonomin. Covid-19-pandemin och lågkonjunkturen 2023 resulterade i flera problem för företag och satte ljuset på behovet av åtgärder så att seriösa företagare inte ska hamna i oförutsedda kriser. Det handlar om åtgärder för att seriösa företagare inte ska drabbas personligen på ett orimligt sätt. Efter en kris behöver företagare även ha möjlighet att återstarta sin verksamhet. Vi anser inte att de verktyg som de befintliga reglerna om företagsrekonstruktion respektive F-skuldsanering erbjuder är tillräckliga i sammanhanget. En F-skuldsanering är knappast en enkel väg för en företagare att komma ur sin skuldbörda.

Regeringen bör därför ta fram förslag till åtgärder som motverkar att företagare hamnar i privat skuldsättning till följd av en oförutsedd kris. Vidare bör regeringen ta fram förslag till åtgärder för att företagare på ett enklare sätt än idag ska kunna ta sig ur sin skuldsättning och återstarta sin verksamhet efter en sådan kris.

Det som har anförts ovan bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

20. Slutlig preskription, punkt 20 (SD)

av Mikael Eskilander (SD), Rashid Farivar (SD), Björn Tidland (SD) och Mats Hellhoff (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:1381 av Mikael Eskilander m.fl. (SD) yrkande 6 och avslår motionerna

2024/25:130 av Isak From och Åsa Karlsson (båda S) yrkande 4,

2024/25:195 av Andreas Lennkvist Manriquez m.fl. (V) yrkande 10 och

2024/25:2548 av Boriana Åberg (M) yrkande 1.

Ställningstagande

Den största delen av svenskarnas skulder finns hos inkassobolag, inte hos Kronofogdemyndigheten. Skulder som kvarstår hos inkassobolagen under en längre tid gör det svårt att överblicka en persons totala skuldbörda, och det kan försvåra för gäldenären att bli skuldfri. Det förekommer att inkassobolag håller på skulden och avvaktar t.ex. en pågående löneutmätning innan man går vidare till Kronofogdemyndigheten. För att motverka att inkassobolagen håller på skulden och avvaktar ett bättre tillfälle att driva kravet vidare bör det införas en absolut preskriptionstid för inkassoskulder. Efter det att den ursprungliga preskriptionstiden för konsumentfordringar har passerat, dvs. efter tre år, ska skulden kunna hållas vid liv endast om gäldenären betalar av på den eller om den lämnas över till domstol eller Kronofogdemyndigheten. Regeringen bör låta utreda en sådan ordning. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

21. Slutlig preskription, punkt 20 (V)

av Malcolm Momodou Jallow (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:195 av Andreas Lennkvist Manriquez m.fl. (V) yrkande 10 och avslår motionerna

2024/25:130 av Isak From och Åsa Karlsson (båda S) yrkande 4,
2024/25:1381 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkande 6 och
2024/25:2548 av Boriana Åberg (M) yrkande 1.

Ställningstagande

I betänkandet Överskuldssättning i creditsamhället? (SOU 2013:78) lämnades ett förslag om att införa slutlig preskription efter drygt 15 år för fordringar som fastställts av Kronofogdemyndigheten eller i domstol. Beredningen av utredningens förslag avslutades i samband med att regeringen antog en strategi för att motverka överskuldssättning. För den som är överskuldssatt och utan hopp om att någonsin komma ur skuldspiralen där varje extra intjänad krona ska utmätas skulle dock en slutlig preskriptionstid ha stor betydelse för möjligheten till rehabilitering och omstart. Skuldsanering är förvisso en verkningsfull åtgärd men det är också en svår och relativt lång process. Slutlig preskription kan ses som ett komplement till skuldsanering, och dessa åtgärder står inte heller i vägen för varandra. En slutlig preskriptionstid syftar till att säkerställa att den som under många år levt med bl.a. löneutmätning kan garanteras att situationen åtminstone inte förvärras. Jag anser att regeringen bör ta fram ett lagförslag som innebär att det införs en slutlig preskriptionstid för skulder. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

22. Avlägsnande av otillåtna bosättningar, punkt 22 (SD)

av Mikael Eskilandersson (SD), Rashid Farivar (SD), Björn Tidland (SD) och Mats Hellhoff (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 22 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:1385 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkandena 8 och 9.

Ställningstagande

Vi anser att en markägare aldrig ska drabbas av kostnader till följd av en otillåten bosättning. Detta gäller såväl avgifter till myndigheter som kostnader för bortforsling, upprensning och sanering av marken. Eftersom bosättningarna och skadorna på marken är ett direkt resultat av att myndigheter inte följer andra regler bör de drabbade markägarna kompenseras för detta fullt ut. Vi anser vidare att markägare som drabbas av otillåtna bosättningar, utöver rätt till ersättning för sina direkta kostnader, även ska ha rätt till ersättning för utebliven inkomst. Det kan handla om stora summor i inkomstbortfall när

markägaren inte kan bruka marken på avsett sätt. Det får bli en uppgift för regeringen att ta nödvändiga initiativ.

Vår uppfattning är också att om barn är inblandade i en otillåten bosättning är situationen akut. Barn ska aldrig behöva växa upp i en undermålig boendemiljö. I dessa fall måste därför handläggningen vara så snabb som möjligt. Regeringen bör därför vidta de åtgärder som krävs för att säkerställa att otillåtna bosättningar med barn hanteras särskilt skyndsamt.

Det som har anförts ovan bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2024/25

2024/25:57 av Kjell-Arne Ottosson (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om bättre ersättningsmöjligheter vid jaktskador i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:130 av Isak From och Åsa Karlsson (båda S):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa preskriptionstid som inte kan förlängas och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:195 av Andreas Lennkvist Manriquez m.fl. (V):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med ett förslag som innebär att huvudregeln för betalningsplanens längd vid skuldsanering för privatpersoner minskas från fem till tre år med två betalningsfria månader per år och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lagen bör ändras för att möjliggöra att i tider av ovanligt hög inflation och/eller kostnadsökningar kunna justera normalbeloppet vid utmätning fler gånger under året för att bättre följa prisökningarna i samhället och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör göras en barnkonsekvensanalys av dagens regelverk och lämnas förslag som förbättrar situationen för alla de barn och unga som lever i familjer med överskuldsättning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regelverket för skuldsanering bör utredas för att kontrollera att det är ändamålsenligt och inte hindrar kvinnor från att ta sig ur relationer där det förekommit eller förekommer ekonomiskt våld, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med ett förslag som innebär att det införs en slutlig preskriptionstid för skulder och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om att långgivaren ska stå för en

större kostnad vid verkställighet hos Kronofogden om inte tillräcklig kreditprövning har genomförts och säkerhet inte krävts för lånet och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:488 av Mikael Larsson (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att skadestånd utbetalas till de drabbade och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1324 av Märta Stenevi m.fl. (MP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skyndsamt tillsätta en översyn som granskar försäkringsbolagens bedömning av ärenden som gäller långvariga symtom från olycksfall och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1368 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att föräldrarnas ansvar för skadestånd bör öka betydligt i de fall deras barn begår brott, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ingen frihetsberövande ersättning ska gå till någon person som har dömts för brott, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa tydligt och större skadeståndsansvar för samhällsinstanser som brister i sitt agerande för barn som utsatts för brott, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att berörda myndigheter bör utöka informationen till utsatta konsumenter om skadeståndsmöjligheter och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1381 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur en maximal tidsgräns som en skuld kan kvarstå hos ett inkassobolag utan att avbetalning sker kan regleras i preskriptionslagen (1981:130) och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör finnas möjlighet att omedelbart utmäta skadestånd som tilldömts gäldenär och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över utmätningssystemet för att det ska bli mer effektivt och säkerställa att allt som kan utmätas verkligen utmäts och tillkännager detta för regeringen.

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att effektivisera skuldtutmätningar och beivra brottslighet och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de två betalningsfria månaderna per år vid skuldsanering ska gälla för gäldenärer med försörjningsansvar för barn och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skulder som härrör från brottslig verksamhet inte ska omfattas av skuldsanering och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda om en ordning liknande den danska gällande att skuldsanering inte beviljas vid ansvarslöshet kan införas i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1385 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ömsesidigt erkännande av beslut om skuldsanering i Norden och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att initiera en process för att uppmuntra våra grannländer att fatta beslut om ömsesidigt erkännande vid skuldsanering och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Kronofogdemyndigheten utökade möjligheter att utmäta fordon som rättmätigt ägs av en gäldenär men är registrerade på en annan person och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den drabbade markägaren aldrig ska belastas med kostnader eller förlora inkomst till följd av olagliga bosättningar och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en snabb process för ingripande när barn är inblandade i illegala bosättningar och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ta fram förslag till åtgärder mot att hamna i privat skuldsättning i händelse av kris som är utom företagares påverkan och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ta fram förslag till åtgärder för att företagare ska kunna ta sig ur skuldsättning och ha möjlighet att återstarta verksamheter i händelse av kris som är utom företagares påverkan och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1496 av Marléne Lund Kopparklint (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att tillsätta en utredning om det solidariska betalningsansvaret gällande skadestånd och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1893 av Jonny Cato (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ställa krav på utökad kontroll av identitetshandlingar vid begäran om personlig konkurs och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tingsrätterna ska få i uppdrag att vid ansökan om personlig konkurs kontrollera om det finns någon polisanmälan om kapad identitet och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2199 av Johanna Rantsi (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att öka skadestånden till de som har utsatts för sexualbrott och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2548 av Boriana Åberg (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att införa absolut skuldpreskription för privata skulder och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2957 av Anne-Li Sjölund m.fl. (C):

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ändra betalningsplanen från fem år till tre år vid skuldsanering och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3074 av Jennie Nilsson m.fl. (S):

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att snabblåneföretag som brister i kreditprövning bör stå för en större kostnad vid verkställighet hos Kronofogden och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka konsumenternas rätt till hemförsäkringar med rättsskydd som är tillämpligt direkt efter en separation eller skilsmässa eller efter att den försäkrade har lämnat en relation, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2024/25:3096 av Markus Wiechel (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att göra hemförsäkringen obligatorisk i vissa fall och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S):

48. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ställa krav på bättre jämförelseverktyg mellan försäkringsbolag och tillkännager detta för regeringen.